

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ

Кафедра пропедевтики терапевтичної стоматології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Української медичної
стоматологічної академії

професор І. Кайдашев
«22» жовтня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дитяча стоматологія

(повна назва навчальної дисципліни)

для аспірантів

напрямок підготовки **22-Охорона здоров'я**

спеціальність **221 - Стоматологія**

Полтава – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Дитяча стоматологія» для аспірантів напряму підготовки 22 – Охорона здоров'я, спеціальності 221 – Стоматологія.

«22» лютого 2020 року – 60 с.

Розробники:

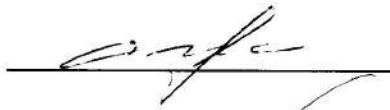
Ткаченко Ірина Михайлівна – д.мед.н., професор, завідувач кафедри пропедевтики терапевтичної стоматології,

Петрушанко Тетяна Олексіївна – д.мед.н., професор, завідувач кафедри терапевтичної стоматології,

Новіков Вадим Михайлович – д.мед.н., професор, завідувач кафедри пропедевтики хірургічної стоматології.

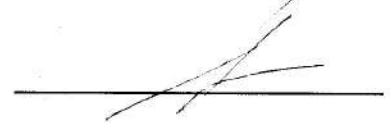
Робоча програма дисципліни «Дитяча стоматологія» затверджена на засіданні вченої ради академії.

Протокол № 2 від «21»
лютого 2020 року.
Секретар вченої ради

(В. Л. Філатова).

Завідувач кафедри
Протокол № 1 від «28»
січня 2020 року.

(І. М. Ткаченко).

Протокол № «1» від «30»
вересня 2020 року.
Секретар вченої ради
стоматологічного факультету

(О. В. Павленкова).

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Дитяча стоматологія» є складовою освітньо-наукової програми підготовки фахівців за третім рівнем вищої освіти з *напрямку підготовки 22 – Охорона здоров'я спеціальності 221 – Стоматологія*.

Дана дисципліна є **вибірковою**.

Викладається у **1, 8 семестрах 1, 4 років** навчання в **обсязі – 420 год. (14 кредитів ECTS)**, зокрема: *лекції – 10 год., практичні – 40 год., самостійна робота – 370 год.* У курсі передбачено **2 модулі**.

Завершується дисципліна – **іспитом**.

Мета дисципліни – підготовка аспірантів за професійним спрямуванням.

Структура дисципліни:

в результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен знати:

ЗАГАЛЬНІ ЗНАННЯ:

- правові питання;
- питання, що стосуються стану здоров'я населення, стану і перспектив розвитку охорони здоров'я;
- принципи організації стоматологічної допомоги, організацію невідкладної стоматологічної допомоги;
- основи медичної статистики і ведення медичної обліково-звітної документації;
- питання тимчасової і стійкої непрацездатності, лікарсько-трудової експертизи;
- принципи диспансеризації населення;
- основи базових медико-біологічних наук в обсязі, необхідному і достатньому для вирішення професійних питань профілактики і лікування стоматологічних хвороб;
- основи нормальної і патологічної анатомії та фізіології, ембріології зубощелепного апарату;
- прояви загальних хвороб у ротовій порожнині, особливості лікування стоматологічних хвороб у хворих на загальні та системні хвороби;
- необхідність госпіталізації та можливості лікування хворих удома; питання взаємодії з СЕС щодо контролю за екологічними умовами, промисловими шкідливостями, вмістом фтору, хлору, йоду в питній воді й продуктах харчування та ін.;
- особливості надання медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях;
- прояви СНІДу і шкірно-венеричних хвороб у ротовій порожнині та щелепно-лицевій ділянці;
- основи інтенсивної терапії та реанімації;

- основи деонтології та етики лікаря.

ЗАГАЛЬНІ НАВИЧКИ

Діагностувати і надавати невідкладну допомогу при:

- непритомності;
- травматичному шокові;
- гострому судинному колапсі;
- гострій серцевій і дихальній недостатності;
- інсульті;
- алергічних реакціях (анафілактичний шок, набряк Квінке та ін.);
- гострому животі;
- епілептичних нападах;
- опіках та обмороженнях.

СПЕЦІАЛЬНІ ЗНАННЯ

має знати:

- основи організації стоматологічної допомоги дитячому населенню;
- перелік необхідного стоматологічного обладнання, інструментарію, матеріалів, медикаментів і нормативи їх використання, будову, принципи роботи й особливості експлуатації стоматологічного обладнання, техніку безпеки;
- особливості роботи середнього і молодшого медперсоналу в стоматологічних закладах;
- біологію ротової порожнини, біомеханіку і функції органів ротової порожнини, вікові зміни щелепно-лицевої ділянки, анатомію, гістологічну будову та функціональні особливості зубів, пародонта і слизової оболонки ротової порожнини;
- принципи обстеження хворих, значення спеціальних і допоміжних методів дослідження, показання та протипоказання до їх призначення;
- симптоматику стоматологічних хвороб, їх діагностику і лікування;
- взаємозв'язок стоматологічної патології з патологією інших органів і систем;
- методику обстеження хворих із хірургічними хворобами органів ротової порожнини, щелеп, обличчя (клінічні та спеціальні методи);
- методи знеболювання щелепно-лицевої ділянки (загальні та місцеві) та показання до їх використання; методику операції видалення зубів, показання і протипоказання, ускладнення, їх профілактику і лікування;
- етіологію, патогенез, клініку, діагностику, диференційну діагностику, методи лікування основних хірургічних стоматологічних хвороб і ушкоджень щелепно-лицевої ділянки;
- фармакодинаміку лікувальних засобів, які застосовуються в стоматології;
- показання до застосування фізичних факторів у лікуванні основних стоматологічних хвороб;

- принципи діагностики, лікування і профілактики стоматологічних хвороб;
- матеріалознавство в стоматології (основні та допоміжні матеріали, їх властивості й особливості, технологію виготовлення протезів);
- вплив стоматологічних матеріалів і зубних протезів на тканини ротової порожнини, профілактику й усунення патологічних процесів;
- принципи діагностики, лікування і профілактики стоматологічних хвороб ортопедичними, ортодонтичними, терапевтичними і хірургічними методами.

Уміти:

- зупинити зовнішню кровотечу;
- провести первинну обробку ран, перев'язати і тампонувати рани;
- виконати трахеотомію;
- здійснити передню і задню тампонаду носа;
- проводити непрямий масаж серця;
- проводити штучну вентиляцію легень шляхом дихання "рот у рот" та "рот у ніс";
- промити шлунок;
- вжити спеціальних заходів при особливо загрозливих інфекціях, у радіаційних обставинах, надзвичайних ситуаціях;
- надавати невідкладну допомогу при гострому зубному болю, переломі та вивиху зубів, переломі верхньої та нижньої щелеп, вивиху скронево-нижньощелепного суглоба.

СПЕЦІАЛЬНІ НАВИЧКИ

має вміти:

- проводити обстеження стоматологічного хворого, застосовуючи основні та допоміжні методи дослідження;
- проводити диференційну діагностику основних стоматологічних хвороб;
- діагностувати аномалії розвитку зубів і деформації щелеп;
- діагностувати хвороби слинних залоз;
- застосовувати різні види знеболювання за показаннями;
- проводити лікування і здійснювати за наявності відповідних показань профілактику таких хвороб:
- некаріозних уражень твердих тканин зуба (шліфування, ремінералізуюча терапія, пломбування з використанням композитних та інших матеріалів);
- карієсу (ремінералізуюча терапія, закриття фісур, препарування каріозних порожнин, виготовлення та застосування ізоляційних прокладок, тимчасових і постійних пломбувальних матеріалів, шліфування і полірування пломб за показаннями);
- пульпіту (вітальний і девітальний методи, ампутація й екстирпація пульпи, надання невідкладної допомоги);
- періодонтиту (механічна, медикаментозна обробка кореневих каналів,

розширення їх і пломбування, застосування фізіотерапевтичних методів, надання невідкладної допомоги);

- хвороб пародонта (гінгівіт, пародонтит, пародонтоз, ідіопатичні хвороби, пародонтоми);
- хвороб слизової оболонки порожнини рота (травматичні ушкодження, інфекційні. Інфекційно-алергічні хвороби, ураження слизової оболонки ротової порожнини при інтоксикаціях, гіпо- й авітамінозах, хворобах крові, ендокринної, серцево-судинної, нервової систем, шкіри, шлунково-кишкового тракту, колагенозах, дерматозах, передракових захворюваннях);
- хейлітів, аномалій і хвороб язика;
- неврогенних хвороб щелепно-лищевої ділянки;
- професійних уражень щелепно-лищевої ділянки;
- провести клінічне обстеження хворого з хірургічною стоматологічною хворобою;
- визначити показання до госпіталізації;
- діагностувати аномалії розвитку зубів, зубних рядів, щелеп і прикусу, деформації щелеп та обличчя (вроджені й набуті, внаслідок ушкодження);
- проводити ортопедичне лікування і профілактику таких хвороб:
- патології твердих тканин зуба,
- патологічного стирання зубів і його ускладнень,
- часткової відсутності зубів,
- вторинних деформацій зубних рядів і порушень оклюзійних співвідношень,
- повної відсутності зубів,
- хвороб пародонта,
- хвороб скронево-нижньощелепного суглоба, обумовлених порушеннями в зубощелепній системі,
- переломи щелеп,
- уроджених і набутих дефектів і деформацій щелепно-лищевої ділянки (верхньої та нижньої щелеп, обличчя, поєднаних порушень та ін.).

Аспірант за період навчання повинен оволодіти методиками проведення основних науково-практичних досліджень. Під час виконання роботи він повинен:

- оволодіти основами педагогіки, психології та методології викладання стоматології;
- вивчити основи наукознавства, патентознавства;
- оволодіти методикою роботи з науковою літературою;
- знати основи медичної статистики, економіки, менеджменту, маркетингу в державній, страховій та приватній системах охорони здоров'я.

Місце дисципліни (в структурно-логічній схемі підготовки фахівців відповідного напрямку).

Зв'язок з іншими дисциплінами.

Контроль знань і розподіл балів, які отримують студенти.

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 – 1.1-1.4, а у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 2 - 6. Обов'язковим для іспиту/заліку є _____.

(азначаються умови, невиконання яких унеможливилює допуск до іспиту чи заліку)

Оцінювання за формами контролю¹: (як приклад)

	Модуль I				Модуль II	
	ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ1	ЗМ2
ПМК I	Min. – 20 балів		Max. – 30 балів		Min. – 20 балів	Max. – 30 балів
ПМК II	Min. – 20 балів		Max. – 30 балів		Min. – 20 балів	Max. – 30 балів
Іспит	Min. – 20 балів, Max. – 40 балів					

Для аспірантів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – _____ балів для одержання іспиту/заліку обов'язково (слід зазначити умови, які висуває лектор).

При простому розрахунку отримуємо:

	Модуль1	Модуль2	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	20	20	20	60
Максимум	60	60	40	100

При цьому, кількість балів:

- 1-34 відповідає оцінці «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни;
- 35-59 відповідає оцінці «незадовільно» з можливістю повторного складання;
- 60-64 відповідає оцінці «задовільно» («достатньо»);
- 65-74 відповідає оцінці «задовільно»;
- 75 - 84 відповідає оцінці «добре»;
- 85 - 89 відповідає оцінці «добре» («дуже добре»);
- 90 - 100 відповідає оцінці «відмінно».

Шкала відповідності (за умови іспиту)

Шкала відповідності (за умови заліку)

¹ Див. Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу від 1 жовтня 2010 року, а також Розпорядження ректора «Про методику розрахунку підсумкової оцінки дисциплін, які читаються два і більше семестри» від 29 вересня 2010 року

За 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
90 – 100	5	відмінно
85 – 89	4	добре
75 – 84		
65 – 74	3	задовільно
60 – 64		
35 – 59	2	не задовільно
1 – 34		

За 100 – бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100	Зараховано
85 – 89	
75 – 84	
65 – 74	
60 – 64	
1 – 59	не зараховано

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ СТОМАТОЛОГІЯ

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Код курсу, розділу	Назва курсу	Всього годин	Вид заняття		
			лекції	семінари	практичні заняття
1.	ЗМ 1. Карієс тимчасових і постійних зубів	126	6	18	102
1.1.	Основний стоматологічний інструментарій та устаткування. Анатомічна будова тимчасових і постійних зубів.	16	2	2	12
1.2.	Препарування та пломбування каріозних порожнин в тимчасових і постійних зубах у дітей	74	4	10	60
1.3.	Основні напрямки профілактики карієсу зубів. Загальні та місцеві карієсогенні чинники. Ендогенна та екзогенна профілактика карієсу. Засоби та методи, оцінка ефективності.	12		2	10
1.4.	Особливості перебігу, діагностики та лікування карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей. Профілактика карієсу у дітей. Складання плану профілактики для пацієнтів в залежності від інтенсивності карієсу.	12		2	10
1.5.	Сучасні пломбувальні матеріали, їх характеристика та вибір в практиці дитячої терапевтичної стоматології.	12		2	10
1.6.	Контроль змістовного модуля			2	
2.	ЗМ 2. Хвороби ендодонта у дітей. Знеболення у клініці дитячої стоматології. Невідкладні стани	422	22	60	340
2.1.	Клініка, діагностика та диференційна діагностика пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей.	56	2	8	46
2.2.	Вибір методу лікування в залежності від стадії розвитку	56	2	8	46

	зуба та форми пульпіту. Консервативний, вітальні та девітальні методи лікування: показання, методика виконання, можливі ускладнення та їх попередження.				
2.3.	Клініка, діагностика та диференційна діагностика періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей.	56	2	8	46
2.4.	Сучасний ендодонтичний інструментарій, особливості ендодонтичних втручань в тимчасових зубах і постійних зубах із несформованим коренем.	26	2	4	20
2.5.	Пломбувальні матеріали для корневих каналів. Класифікація, показання до застосування. Особливості використання в клініці дитячої стоматології.	26	2	4	20
2.6.	Знеболювання щелепно-лицевої ділянки у дітей. Методики проведення, основні препарати, що використовуються, механізми дії, взаємодія з лікарем алергологом в умовах обтяженого алергологічного анамнезу.	78	4	10	64
2.7.	Медикаментозний сон, покази та протипокази до застосування, наслідки проведення у дітей різного віку.	90	6	14	70
2.8.	Невідкладні стани в дитячій стоматології. Особливості надання невідкладної допомоги дітям.	34	2	4	28
	Контроль змістовного модуля			2	
3.	ЗМ 3. Захворювання пародонта та СОПР	312	16	46	250
3.1.	Особливості обстеження зубощелепної системи за наявності патології пародонту.	26		4	22
3.2.	Захворювання пародонту у дітей. Гінгівіт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика.	40	2	6	32
3.3.	Основні принципи лікування гінгівіту у дітей. Вибір лікарських засобів.	40	2	6	32

3.4.	Захворювання пародонту у дітей. Пародонтит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика.	40	2	6	32
3.5.	Основні принципи лікування пародонту у дітей. Вибір лікарських засобів.	20	2	4	14
3.6.	Захворювання пародонту у дітей. Пародонтальний синдром. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика. Основні принципи лікування. Вибір лікарських засобів.	46	2	6	38
3.7.	Диференційна діагностика захворювань слизової оболонки порожнини рота у дітей (вірусної, бактеріальної, грибкової, алергічної природи та при соматичних захворюваннях).	54	4	8	42
3.8.	Основні принципи лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота у дітей (вірусної, бактеріальної, грибкової, алергічної природи та при соматичних захворюваннях).	46	2	6	38
	Контроль змістовного модуля			2	
4.	ЗМ 4. Запальні захворювання тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей, клініка, діагностика, лікування	180	8	26	146
4.1.	Гострий одонтогенний та неодонтогенний періостит щелеп у дітей.	12		2	10
4.2.	Хронічний одонтогенний та неодонтогенний періостит щелеп у дітей.	54	4	8	42
4.3.	Гострий одонтогенний та неодонтогенний остеомиєліт щелеп у дітей.	6			6
4.4.	Хронічний одонтогенний та неодонтогенний остеомиєліт щелеп у дітей.	6			6
4.5.	Гострі та хронічні запальні захворювання скронево-нижньощелепного суглоба у дітей.	6			6
4.6.	Запальні одонтогенні кісти щелеп від тимчасових та постійних зубів.	6			6

4.7.	Гострі та хронічні одонтогенні лімфаденіти щелепно-лицевої ділянки.	12		2	10
4.8.	Гострі та хронічні неодонтогенні лімфаденіти щелепно-лицевої ділянки.	24	2	4	18
4.9.	Диференційна діагностика лімфаденітів, як самостійних захворювань та лімфаденітів при злоякісних пухлинах ЩЛД у дітей.	6			6
4.10.	Запальні захворювання м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей: етіологія, патогенез, клініка, диференційна діагностика	24	2	4	18
4.11.	Лікування запальні захворювання м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей.	12		2	10
4.12.	Гострі та хронічні захворювання слинних залоз у дітей	12		2	10
	Контроль змістовного модуля			2	
	Підсумковий модульний контроль				
Модуль 2					
5	ЗМ 1. Пухлини та пухлиноподібні новоутворення, вроджені вади розвитку, набуті дефекти та деформації щелепно-лицевої ділянки у дітей.	100	6	14	80
5.1.	Травматичні пошкодження м'яких тканин. Опіки, відмороження: етіологія, патогенез, диференційна діагностика	4	2		2
5.2.	Травматичні пошкодження м'яких тканин. Опіки, відмороження: особливості клінічної картини і лікування у дітей.	4			4
5.3.	Травматичні пошкодження зубів та кісток щелепно-лицевої ділянки у дітей: етіологія, патогенез, диференційна діагностика	8		2	6
5.4.	Травматичні пошкодження зубів та кісток щелепно-лицевої ділянки у дітей: особливості клінічної картини і лікування у	8	2		6

	дітей.				
5.5.	Пухлини та пухлиноподібні утворення м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей: етіологія, патогенез, диференційна діагностика	18		2	16
5.6.	Пухлини та пухлиноподібні утворення м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей: особливості клінічної картини і лікування у дітей.	8	2	2	4
5.7.	Злоякісні пухлини тканин ЩЛД у дітей: етіологія, патогенез, диференційна діагностика	6			6
5.8.	Злоякісні пухлини тканин ЩЛД у дітей: особливості клінічної картини і лікування у дітей.	8		2	6
5.9.	Вроджені вади розвитку ЩЛД. Незрощення губи: етіологія, патогенез, диференційна діагностика	12		2	12
5.10.	Вроджені вади розвитку ЩЛД. Незрощення губи: особливості клінічної картини і лікування.	8		2	6
5.11.	Незрощення піднебіння: етіологія, патогенез, диференційна діагностика	4			4
5.12.	Незрощення піднебіння: особливості клінічної картини і лікування.	4			4
5.13.	Короткі вуздечки губ та язика: етіологія, патогенез, диференційна діагностика, особливості клінічної картини і лікування.	4		2	2
5.14.	Мілкий присінок: : етіологія, патогенез, диференційна діагностика, особливості клінічної картини і лікування	4			4
	Контроль змістовного модуля			2	
6	ЗМ 2. Вікові особливості розвитку зубощелепного апарату людини. Методи обстеження пацієнта з зубощелепними аномаліями та деформаціями. Основні принципи і методи лікування пацієнтів із зубощелепними аномаліями та деформаціями. Аномалії окремих зубів. Аномалії прикусу. Дитяче	66	4	10	52

	зубне протезування.				
6.1.	Етапи розвитку зубощелепного апарату. Морфофункціональна характеристика тимчасового, змішаного та постійного прикусу	4	2		2
6.2.	Ортогнатичний прикус, його характеристика. Ключі оклюзії за Е. Енглеєм та Ендрюсом.	2			2
6.3.	Фізіологічні та патологічні види прикусів.	2			2
6.4.	Клінічні та антропометричні методи обстеження дітей із зубощелепними аномаліями і деформаціями.	4		2	2
6.5.	Методи дослідження мовної, жувальної та дихальної функції. Шкідливі звички, їх профілактика.	4	2		2
6.6.	Фотометрія в ортодонтії. Рентгенологічні методи обстеження, телерентгенографія.	6		2	4
6.7.	Класифікації зубощелепно-лицевих аномалій та деформацій.	4		2	2
6.8.	Біомеханіка переміщення зубів при ортодонтичному лікуванні. Класифікація сил, що використовуються при ортодонтичному лікуванні.	4		2	2
6.9.	Основні принципи лікування та профілактики зубощелепних аномалій та деформацій.	6		2	4
6.10.	Класифікації ортодонтичної апаратури. Методи лікування ортодонтичних хворих.	4			4
6.11.	Апаратне лікування. Функціонально-направляюча апаратура.	4			4
6.12.	Аномалії окремих зубів величини і форми, аномалії кількості зубів, надкомплектні зуби, аномалії прорізування зубів, аномалії положення зубів.	4			4
6.13.	Аномалії зубних дуг.	4			4
6.14.	Аномалії прикусу. Клініка, діагностика та комплексне лікування.	2			2
6.15.	Дитяче зубне протезування. Знімні та незнімні конструкції,	4			4

	особливості виготовлення та використання.				
6.16.	Етіологія, патогенез, діагностика і профілактика природжених вад обличчя.	2			2
6.17.	Дитяче зубне протезування. Покази, протипокази. Психологічна підготовка пацієнтів до протезування, реабілітація після протезування.	4			4
6.18.	Дитяче зубне протезування та ортодонтична лабораторна техніка в умовах ранньої втрати тимчасових зубів. Утримувачі місця, різновиди, особливості використання знімних та незнімних апаратів.	2			2
	Контроль змістовного модуля				
	Підсумковий модульний контроль				
Всього		420	10	40	370

Модуль 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Карієс тимчасових і постійних зубів

ТЕМА 1. Основний стоматологічний інструментарій та устаткування. Анатомічна будова тимчасових і постійних зубів **(8 год.)**

Лекція 1. Основний стоматологічний інструментарій та устаткування. Анатомічна будова тимчасових і постійних зубів **(2 год.)**

Контрольні запитання та завдання:

1. Оснащення стоматологічного кабінету. Інструментарій та устаткування, необхідне для дитячого прийому.
2. Закладка, розвиток та строки прорізування тимчасових і постійних зубів.
3. Особливості анатомічної та гістологічної будови тимчасових зубів.

Практичне заняття (2 год.):

1. Закладка, розвиток та строки прорізування тимчасових і постійних зубів.
2. Особливості анатомічної та гістологічної будови тимчасових зубів.

Рекомендована література:

1. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
2. Хоменко Л.А. Профилактика стоматологических заболеваний / Л.А. Хоменко - К.: „Книга плюс”, 2007. - 128 с.
3. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

Самостійна робота (4 год.)

1. Особливості анатомічної та гістологічної будови постійних зубів.

ТЕМА 2. Препарування та пломбування каріозних порожнин в тимчасових і постійних зубах у дітей. **(6 год.)**

Практичне заняття (2 год.):

1. Класифікації каріозних порожнин. Особливості препарування і пломбування каріозних порожнин I класу в тимчасових і постійних зубах у дітей.
2. Особливості препарування і пломбування каріозних порожнин II класу в тимчасових і постійних зубах у дітей.
3. Особливості препарування і пломбування каріозних порожнин III-IV класу в тимчасових і постійних зубах у дітей.

Самостійна робота (4 год.)

1. Особливості препарування і пломбування каріозних порожнин V класу в тимчасових і постійних зубах у дітей.

Рекомендована література:

1. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
2. Хоменко Л.А. Профилактика стоматологических заболеваний / Л.А. Хоменко - К.: „Книга плюс”, 2007. - 128 с.
3. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

ТЕМА 3. Основні напрямки профілактики карієсу зубів. Загальні та місцеві карієсогенні чинники. Ендогенна та екзогенна профілактика карієсу. Засоби та методи, оцінка ефективності. (6 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Основні напрямки профілактики карієсу зубів.
2. Загальні та місцеві карієсогенні чинники.
3. Ендогенна та екзогенна профілактика карієсу.

Самостійна робота (4 год.)

Засоби та методи профілактики карієсу, оцінка ефективності профілактичних заходів.

Рекомендована література:

1. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
2. Хоменко Л.А. Профилактика стоматологических заболеваний / Л.А. Хоменко - К.: „Книга плюс”, 2007. - 128 с.
3. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

ТЕМА 4. Особливості перебігу, діагностики та лікування карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей. Профілактика карієсу у дітей. Складання плану профілактики для пацієнтів в залежності від інтенсивності карієсу. (4 год.)

Практичне заняття (1 год.):

1. Особливості перебігу карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей.
2. Особливості діагностики та диференційної діагностики карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей.

Самостійна робота (3 год.)

1. Особливості лікування карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей.
2. Складання плану профілактики для пацієнтів в залежності від інтенсивності карієсу.

Рекомендована література:

1. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
2. Хоменко Л.А. Профилактика стоматологических заболеваний / Л.А. Хоменко - К.: „Книга плюс”, 2007. - 128 с.
3. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

ТЕМА 5 Сучасні пломбувальні матеріали, їх характеристика та вибір в практиці дитячої терапевтичної стоматології. (5 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Класифікації пломбувальних матеріалів, які застосовуються в практиці дитячої терапевтичної стоматології.
2. Характеристика, переваги та недоліки, область застосування амальгами в практиці дитячої терапевтичної стоматології.

Самостійна робота (3 год.)

1. Характеристика, переваги та недоліки, область застосування цементів в практиці дитячої терапевтичної стоматології.
2. Характеристика, переваги та недоліки, область застосування композитних матеріалів в практиці дитячої терапевтичної стоматології.

Рекомендована література:

1. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
2. Хоменко Л.А. Профилактика стоматологических заболеваний / Л.А. Хоменко - К.: „Книга плюс”, 2007. - 128 с.
3. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.
4. Практическая терапевтическая стоматология: учеб, пособие / А. И. Николаев, Л.М.Цепов. 9-е изд. - М. : МЕДпресс-информ, 2017.-928 с. : ил.
5. Zolotukhina OL, Romanova IG, Pyndus TO, Romanov GO, Tkachenko IM. EVALUATION OF EFFECTIVENESS OF TREATMENT-AND-PROPHYLACTIC COMPLEX IN TOBACCO-ADDICTED PATIENTS WITH CHRONIC GENERALIZED PERIODONTITIS ON THE BACKGROUND OF CHRONIC HYPERACID GASTRITIS. Wiad Lek 2020;73(12 cz 1):2607-2611.
6. Shundryk MA, Marchenko IY, Tkachenko IM, Boiko VV, Marchenko VY, Sheshukova OV. THE VALUE OF DENTAL EXAMINATION FOR EARLY DIAGNOSIS OF THE MUSCULOSKELETAL SYSTEM DISEASES. Wiad Lek 2020;73(9 cz 2):2017-2019.
7. Vasko, M., Tkachenko, I., Kovalenko, V., Pavlenkova, O., & Pavlenko, S. (2021). КЛІНІЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТКАНИН ПАРОДОНТА У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ХРОНІЧНИМ ГЕНЕРАЛІЗОВАНИМ ПАРОДОНТИТОМ ІІ СТУПЕНЯ ТЯЖКОСТІ. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії, 21(3), 52-57. <https://doi.org/10.31718/2077-1096.21.3.52>

8. The level of interleukin-18 in the oral fluid in primary school children with chronic catarrhal gingivitis and type I diabetes mellitus / A. I. Maksymenko, O. V. Sheshukova, I. O. Kuz, N. A. Lyakhova, I. M. Tkachenko // Wiadomosci Lekarskie. – 2021. – Vol. 74, issue 6, june. – P. 1336–1340.

9. POLISHCHUK, Tatiana V., et al. INFLUENCE OF MICROBIOTA ON THE CLINICAL AND IMMUNO-HISTOCHEMICAL CHARACTERISTICS OF CHRONIC GENERALIZED CATARRHAL GINGIVITIS IN CHILDREN. Wiadomosci Lekarskie (Warsaw, Poland: 1960), 2021, 74.1: 39-42.

10. LYASHENKO, L. I., et al. Application of antiseptic and osteoplastic drug for destructive periodontitis treatment. Wiadomosci Lekarskie (Warsaw, Poland: 1960), 2019, 72.9 cz 2: 1757-1760.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Хвороби ендодонта у дітей. Знеболення у клініці дитячої стоматології. Невідкладні стани

ТЕМА 7. Клініка, діагностика та диференційна діагностика пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей (*10 год.*)

Практичне заняття (4 год.):

1. Класифікації пульпітів тимчасових та постійних зубів у дітей.
2. Етіологія і патогенез пульпітів тимчасових та постійних зубів у дітей.
3. Клінічні прояви пульпітів тимчасових та постійних зубів у дітей.

Самостійна робота (6 год.)

1. Діагностика та диференційна діагностика пульпітів тимчасових та постійних зубів у дітей.

Рекомендована література:

1. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Фантомний курс / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2007. – Т.1. - 304 с.
2. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Методи обстеження хворого / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2007. – Т.2. - 408 с.
3. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред. Проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.
4. Терапевтична стоматологія / за ред. Проф. Ніколішина А.К. - Полтава: Дивосвіт, 2007. – Т.2 - 304с.
5. Шинкевич В.І., Кайдашев І.П. Карієс зубів: навчальний посібник / В.І. Шинкевич, І.П. Кайдашев - Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – 98 с.
6. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.
7. Практическая терапевтическая стоматология: учеб, пособие / А. И. Николаев, Л.М.Цепов. 9-е изд. - М. : МЕДпресс-информ, 2017.-928 с. : ил.
8. Zolotukhina OL, Romanova IG, Pyndus TO, Romanov GO, Tkachenko IM. EVALUATION OF EFFECTIVENESS OF TREATMENT-AND-

PROPHYLACTIC COMPLEX IN TOBACCO-ADDICTED PATIENTS WITH CHRONIC GENERALIZED PERIODONTITIS ON THE BACKGROUND OF CHRONIC HYPERACID GASTRITIS. *Wiad Lek* 2020;73(12 cz 1):2607-2611.

9. Shundryk MA, Marchenko IY, Tkachenko IM, Boiko VV, Marchenko VY, Sheshukova OV. THE VALUE OF DENTAL EXAMINATION FOR EARLY DIAGNOSIS OF THE MUSCULOSKELETAL SYSTEM DISEASES. *Wiad Lek* 2020;73(9 cz 2):2017-2019.

10. Vasko, M., Tkachenko, I., Kovalenko, V., Pavlenkova, O., & Pavlenko, S. (2021). КЛІНІЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТКАНИН ПАРОДОНТА У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ХРОНІЧНИМ ГЕНЕРАЛІЗОВАНИМ ПАРОДОНТИТОМ II СТУПЕНЯ ТЯЖКОСТІ. *Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії*, 21(3), 52-57. <https://doi.org/10.31718/2077-1096.21.3.52>

ТЕМА 8. Вибір методу лікування в залежності від стадії розвитку зуба та форми пульпіту. Консервативний, вітальні та девітальні методи лікування: показання, методика виконання, можливі ускладнення та їх попередження (*10 год.*)

Практичне заняття (4 год.):

1. Алгоритм вибору методу лікування в залежності від стадії розвитку зуба та форми пульпіту.
2. Консервативний методи лікування : показання, методика виконання, можливі ускладнення та їх попередження.

Самостійна робота (6 год.)

1. Вітальні методи лікування : показання, методика виконання, можливі ускладнення та їх попередження.
2. Девітальні методи лікування : показання, методика виконання, можливі ускладнення та їх попередження.

Рекомендована література:

11. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Фантомний курс / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2007. – Т.1. - 304 с.

12. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Методи обстеження хворого / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2007. – Т.2. - 408 с.

13. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред. Проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.

14. Терапевтична стоматологія / за ред. Проф. Ніколішина А.К. - Полтава: Дивосвіт, 2007. – Т.2 - 304с.

15. Шинкевич В.І., Кайдашев І.П. Карієс зубів: навчальний посібник / В.І. Шинкевич, І.П. Кайдашев - Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – 98 с.

16. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

17. Практическая терапевтическая стоматология: учеб, пособие / А. И. Николаев, Л.М.Цепов. 9-е изд. - М. : МЕДпресс-информ, 2017.-928 с. : ил.

18. Zolotukhina OL, Romanova IG, Pyndus TO, Romanov GO, Tkachenko IM. EVALUATION OF EFFECTIVENESS OF TREATMENT-AND-PROPHYLACTIC COMPLEX IN TOBACCO-ADDICTED PATIENTS WITH CHRONIC GENERALIZED PERIODONTITIS ON THE BACKGROUND OF CHRONIC HYPERACID GASTRITIS. WiaD Lek 2020;73(12 cz 1):2607-2611.

19. Shundyk MA, Marchenko IY, Tkachenko IM, Boiko VV, Marchenko VY, Sheshukova OV. THE VALUE OF DENTAL EXAMINATION FOR EARLY DIAGNOSIS OF THE MUSCULOSKELETAL SYSTEM DISEASES. WiaD Lek 2020;73(9 cz 2):2017-2019.

20. Vasko, M., Tkachenko, I., Kovalenko, V., Pavlenkova, O., & Pavlenko, S. (2021). КЛІНІЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТКАНИН ПАРОДОНТА У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ХРОНІЧНИМ ГЕНЕРАЛІЗОВАНИМ ПАРОДОНТИТОМ ІІ СТУПЕНЯ ТЯЖКОСТІ. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії, 21(3), 52-57. <https://doi.org/10.31718/2077-1096.21.3.52>

ТЕМА 9. Клініка, діагностика та диференційна діагностика періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей (10 год.)

Практичне заняття (4 год.):

1. Класифікації періодонтитів тимчасових та постійних зубів у дітей.
2. Етіологія і патогенез періодонтитів тимчасових та постійних зубів у дітей.

Самостійна робота (6 год.)

1. Клінічна картина перебігу періодонтитів тимчасових та постійних зубів у дітей.
2. Діагностика та диференційна діагностика періодонтитів тимчасових та постійних зубів у дітей.

Рекомендована література:

21. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Фантомний курс / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2007. – Т.1. - 304 с.

22. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Методи обстеження хворого / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2007. – Т.2. - 408 с.

23. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред. Проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.

24. Терапевтична стоматологія / за ред. Проф. Ніколішина А.К. - Полтава: Дивосвіт, 2007. – Т.2 - 304с.

25. Шинкевич В.І., Кайдашев І.П. Карієс зубів: навчальний посібник / В.І. Шинкевич, І.П. Кайдашев - Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – 98 с.

26. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

27. Практическая терапевтическая стоматология: учеб, пособие / А. И. Николаев, Л.М.Цепов. 9-е изд. - М. : МЕДпресс-информ, 2017.-928 с. : ил.

28. Zolotukhina OL, Romanova IG, Pyndus TO, Romanov GO, Tkachenko IM. EVALUATION OF EFFECTIVENESS OF TREATMENT-AND-PROPHYLACTIC COMPLEX IN TOBACCO-ADDICTED PATIENTS WITH CHRONIC GENERALIZED PERIODONTITIS ON THE BACKGROUND OF CHRONIC HYPERACID GASTRITIS. Wiad Lek 2020;73(12 cz 1):2607-2611.

29. Shundryk MA, Marchenko IY, Tkachenko IM, Boiko VV, Marchenko VY, Sheshukova OV. THE VALUE OF DENTAL EXAMINATION FOR EARLY DIAGNOSIS OF THE MUSCULOSKELETAL SYSTEM DISEASES. Wiad Lek 2020;73(9 cz 2):2017-2019.

30. Vasko, M., Tkachenko, I., Kovalenko, V., Pavlenkova, O., & Pavlenko, S. (2021). КЛІНІЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТКАНИН ПАРОДОНТА У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ХРОНІЧНИМ ГЕНЕРАЛІЗОВАНИМ ПАРОДОНТИТОМ ІІ СТУПЕНЯ ТЯЖКОСТІ. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії, 21(3), 52-57. <https://doi.org/10.31718/2077-1096.21.3.52>

ТЕМА 10. Сучасний ендодонтичний інструментарій, особливості ендодонтичних втручань в тимчасових зубах і постійних зубах із несформованим коренем (10 год.)

Практичне заняття (4 год.):

1. Класифікація ендодонтичного інструментарію.
2. Методики інструментальної обробки короневих каналів ручними інструментами.
3. Методики інструментальної обробки короневих каналів ротаційними інструментами.

Самостійна робота (6 год.)

1. Особливості ендодонтичних втручань в тимчасових зубах і постійних зубах із несформованим коренем.

Рекомендована література:

1. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

2. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.

3. Терапевтична стоматологія / за редакцією проф. Ніколішина А.К. - Полтава: Дивосвіт, 2005. – Т.1. - 309с.

ТЕМА 11. Пломбувальні матеріали для кореневих каналів. Класифікація, показання до застосування. Особливості використання в клініці дитячої стоматології (12 год.)

Лекція 2. Пломбувальні матеріали для кореневих каналів. Класифікація, показання до застосування. Особливості використання в клініці дитячої стоматології. (2 год.)

1. Класифікації пломбувальних матеріалів для кореневих каналів.
2. Методики та матеріали для тимчасової obturaції кореневих каналів у дітей.
3. Методики та матеріали для постійної obturaції кореневих каналів у дітей.

Практичне заняття (4 год.):

1. Класифікації пломбувальних матеріалів для кореневих каналів.
2. Методики та матеріали для тимчасової obturaції кореневих каналів у дітей.
3. Методики та матеріали для постійної obturaції кореневих каналів у дітей.

Самостійна робота (6 год.)

Особливості використання силерів та філерів для obturaції кореневих каналів в клініці дитячої стоматології.

Рекомендована література:

1. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.
2. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.
3. Терапевтична стоматологія / за редакцією проф. Ніколішина А.К. - Полтава: Дивосвіт, 2005. – Т.1. - 309с.

ТЕМА 12. Знеболювання щелепно-лицевої ділянки у дітей. Методики проведення, основні препарати, що використовуються, механізми дії, взаємодія з лікарем алергологом в умовах обтяженого алергологічного анамнезу (10 год.)

Практичне заняття (4 год.):

1. Препарати, які застосовуються для знебоління щелепно-лицевої ділянки у дітей, механізм їх дії, показання до проведення знебоління.
2. Методики проведення знебоління на верхній щелепі у дітей.
3. Методики проведення знебоління на нижній щелепі у дітей.

Самостійна робота (6 год.)

1. Взаємодія з лікарем алергологом в умовах обтяженого алергологічного анамнезу.

Рекомендована література:

1. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Захворювання пародонта / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, М.Ю. Антоненко, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2007. – Т.3. - 616 с.
2. Попович З.Б. Рентгенодіагностика захворювань зубів та тканин пародонту у дитячому та підлітковому віці / З.Б. Попович, М.М. Рожко, Е.В. Безвушко – Ів.-Франківськ: Нова зоря, 2001. – 224 с.
3. Борисенко А.В. Практична парадонтологія / А.В. Борисенко – К., 2011. - 472 с.
4. Дмитриева К.С. Пародонтит / К.С. Дмитриева – М.: медпресс-информ, 2007. – 207 с.

5. Скрипников П.М. Захворювання пародонта у дорослих і дітей / П.М. Скрипников, Л.Г. Павленко, Т.А. Хміль, К.С. Казакова - Полтава, 2010. - 140 с.

6. Скрипников П.М. Амбулаторна пародонтальна хірургія / П.М. Скрипников, С.В. Коломієць - Полтава, 2011. - 136 с.

ТЕМА 13. Медикаментозний сон, покази та протипокази до застосування, наслідки проведення у дітей різного віку (8 год.)

1.

Практичне заняття (3 год.):

1. Препарати для премедикації, механізм їх дії, показання до застосування.
2. Седация закисом азоту. Покази та протипокази до застосування, особливості проведення.
3. Наркоз в дитячій стоматології покази та протипокази до застосування, особливості проведення.

Самостійна робота (5 год.)

1. Нетрадиційні та альтернативні методи знеболення в дитячій стоматології.

Рекомендована література:

1. Скрипникова Т.П. Клиническая эндодонтия / Т.П. Скрипникова, П.Н. Скрипников - Полтава, 2009. - 35 с.
2. Дубровина Е. В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина - Полтава, 2010. - 487с.
3. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.
4. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія / О.О.Тимофеев - К.: Медицина, 2011. - 752 с.
5. Рузин Г.П. Хирургическая стоматология в схемах и таблицах / Г.П. Рузин, А.А. Дмитриева - Винница: Новая книга, 2007. - 120 с.
6. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.
7. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.1. - 672с.+ 16с. Цветн. Вкл.
8. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.
9. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.

ТЕМА 14. Невідкладні стани в дитячій стоматології. Особливості надання невідкладної допомоги дітям (9 год.)

Лекція 3. Невідкладні стани в дитячій стоматології. Особливості надання невідкладної допомоги дітям **(2 год.)**

1. Кровотечі: види кровотеч, діагностика, техніки зупинки кровотечі у дітей.
2. Алергічні реакції на дитячому стоматологічному прийомі. Клініка, діагностика, перша допомога.
3. Гостра зупинка дихання. Техніка надання невідкладної допомоги дітям.
4. Раптова зупинка серця. Техніка надання невідкладної допомоги дітям.

Практичне заняття (2 год.):

1. Кровотечі: види кровотеч, діагностика, техніки зупинки кровотечі у дітей.
2. Алергічні реакції на дитячому стоматологічному прийомі. Клініка, діагностика, перша допомога.

Самостійна робота (5 год.)

1. Алергічні реакції на дитячому стоматологічному прийомі. Клініка, діагностика, перша допомога.

Рекомендована література:

1. Дубровина Е. В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина - Полтава, 2010. - 487с.
2. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.
3. Кононенко Ю.Г. Местное обезболивание в амбулаторной стоматологии. - 3-е изд / Ю.Г. Кононенко, Н.М. Рожко, Г.П. Рузин – Киев: Книга плюс, 2012. – 96с.
4. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред.. Проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Захворювання пародонта та СОПР

ТЕМА 16. Особливості обстеження зубощелепної системи за наявності патології пародонту **(8 год.)**

Лекція 4. Особливості обстеження зубощелепної системи за наявності патології пародонту **(2 год.)**

1. Топографо-анатомічна, морфологічна будова та функції тканин пародонта
2. Призначення основного стоматологічного інструментарію. Основні методи обстеження стоматологічного хворого.
3. Зубний наліт, камінь. Причини. Механізм утворення

Практичне заняття (2 год.):

1. Топографо-анатомічна, морфологічна будова та функції тканин пародонта
2. Призначення основного стоматологічного інструментарію. Основні методи обстеження стоматологічного хворого.

Самостійна робота (4 год.)

1. Додаткові методи обстеження. Роль рентген-діагностики, лабораторних досліджень у діагностиці захворювань тканини пародонта та СОПР.

Рекомендована література:

1. Хоменко Л.А. Профилактика стоматологических заболеваний / Л.А. Хоменко - К.: „Книга плюс”, 2007. - 128 с.
2. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

ТЕМА 17. Захворювання пародонту у дітей. Гінгівіт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика *(8 год.)*

Практичне заняття (4 год.):

1. Класифікації захворювань тканин пародонту.
2. Етіологія, патогенез гінгівітів. Особливості перебігу у дітей.
3. Клінічні прояви різних форм гінгівіту у дітей.

Самостійна робота (4 год.)

1. Діагностика, диференційна діагностика гінгівітів.

Рекомендована література:

4. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
5. Хоменко Л.А. Профилактика стоматологических заболеваний / Л.А. Хоменко - К.: „Книга плюс”, 2007. - 128 с.
6. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

ТЕМА 18. ПУЛЬПИТИ ТИМЧАСОВИХ І ПОСТІЙНИХ ЗУБІВ У ДІТЕЙ *(6 год.)*

Практичне заняття (2 год.):

1. Індексна оцінка стану тканин пародонту. Загальні принципи лікування гінгівіту у дітей.
2. Терапевтичне лікування різних форм гінгівітів. Вибір лікарських засобів.
3. Лікування гіпертрофічного гінгівіту. Показання до хірургічного лікування.

Самостійна робота (4 год.)

1. Особливості лікування гінгівітів у дітей із загальносоматичною патологією.

Рекомендована література:

1. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
2. Хоменко Л.А. Профилактика стоматологических заболеваний / Л.А. Хоменко - К.: „Книга плюс”, 2007. - 128 с.

3. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

ТЕМА 19. Захворювання пародонту у дітей. Пародонтит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика (8 год.)

Практичне заняття (4 год.):

1. Анатомо-фізіологічні особливості будови тканин пародонту у дітей різного віку.
2. Класифікація хвороб пародонту
3. Причини виникнення запальних захворювань тканин пародонту у дітей, патогенез.

Самостійна робота (4 год.)

1. Клініка, діагностика, диференційна діагностика захворювання пародонту у дітей.

Рекомендована література:

4. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
5. Хоменко Л.А. Профилактика стоматологических заболеваний / Л.А. Хоменко - К.: „Книга плюс”, 2007. - 128 с.
6. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

ТЕМА 20. Основні принципи лікування пародонту у дітей. Вибір лікарських засобів (6 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Індексна оцінка стану тканин пародонту.
2. Значення загальних чинників у розвитку захворювань пародонта у дітей
3. Терапевтичне лікування різних форм пародонтиту. Вибір лікарських засобів.

Самостійна робота (4 год.)

1. Особливості лікування пародонтитів у дітей із загальносоматичною патологією.

Рекомендована література:

1. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
2. Хоменко Л.А. Профилактика стоматологических заболеваний / Л.А. Хоменко - К.: „Книга плюс”, 2007. - 128 с.
3. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

ТЕМА 21. Захворювання пародонту у дітей. Пародонтальний синдром. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика. Основні принципи лікування. Вибір лікарських засобів (8 год.)

Практичне заняття (4 год.):

1. Пародонтальний синдром – поняття пародонтального синдрому, етіологія та патогенез.
2. Клінічні прояви пародонтального синдрому у дітей.
3. Діагностика, диференційна діагностика пародонтального синдрому

Самостійна робота (4 год.)

1. Основні принципи лікування. Вибір лікарських засобів. Симптоматичне лікування пародонтальних синдромів

Рекомендована література:

1. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
2. Хоменко Л.А. Профилактика стоматологических заболеваний / Л.А. Хоменко - К.: „Книга плюс”, 2007. - 128 с.
3. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

ТЕМА 22. Диференційна діагностика захворювань слизової оболонки порожнини рота у дітей (вірусної, бактеріальної, грибкової, алергічної природи та при соматичних захворюваннях) *(8 год.)*

Практичне заняття (2 год.):

1. Класифікація захворювань СОПР у дітей.
2. Основні методи обстеження хворого з патологією СОПР.
3. Допоміжні методи обстеження хворих з патологією СОПР (лабораторні, функціональні, імунологічні, інструментальні)

Самостійна робота (4 год.)

1. Патоморфологічні прояви захворювання СОПР. Диференційна діагностика.

Рекомендована література:

1. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
2. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Захворювання слизової оболонки порожнини рота / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин, Ж.І. Рахній – Київ: Медицина, 2007. – Т.4. - 640 с.
3. Калюжна Л.Д. Хвороби шкіри обличчя слизової оболонки ротової порожнини та червоної облямівки губ: навч. Посібн. / Л.Д. Калюжна, Г.Ф. Білоклицька – К., 2007. - 271с.
4. Каськова Л.Ф. Алергічні стоматити у дітей: [навч. Посібник для студентів та лікарів-інтернів стомат. Факультету вищих мед. Закладів III-IV рівнів акредитації] / Л.Ф. Каськова, О.О. Карпенко, Л.Ф. Чуприна та ін. - Полтава: Укрпромторгсервіс, 2011. - 104с.
5. Каськова Л.Ф. Герпетична інфекція в дитячій стоматології: [навч. Посібник для студентів та лікарів-інтернів стомат. Факультету вищих мед.

Закладів III-IV рівнів акредитації] / Л.Ф. Каськова, О.В. Хміль, І.О. Сіркович - Полтава: Укрпромторгсервіс, 2011. - 120с.

ТЕМА 23. Основні принципи лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота у дітей (вірусної, бактеріальної, грибкової, алергічної природи та при соматичних захворюваннях) (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Анатомо-фізіологічні особливості будови СОПР у дітей
2. Вплив анатомо-фізіологічних особливостей СОПР у дітей на перебіг патологічних процесів
3. Первинні та вторинні елементи ураження на слизовій оболонці порожнини рота та шкірі при інфекційних захворюваннях.

Самостійна робота (4 год.)

1. Основні принципи лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота у дітей.

Рекомендована література:

1. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
2. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Захворювання слизової оболонки порожнини рота / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин, Ж.І. Рахній – Київ: Медицина, 2007. – Т.4. - 640 с.
3. Калюжна Л.Д. Хвороби шкіри обличчя слизової оболонки ротової порожнини та червоної облямівки губ: навч. Посібн. / Л.Д. Калюжна, Г.Ф. Білоклицька – К., 2007. - 271с.
4. Каськова Л.Ф. Алергічні стоматити у дітей: [навч. Посібник для студентів та лікарів-інтернів стомат. Факультету вищих мед. Закладів III-IV рівнів акредитації] / Л.Ф. Каськова, О.О. Карпенко, Л.Ф. Чуприна та ін. - Полтава: Укрпромторгсервіс, 2011. - 104с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Запальні захворювання тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей, клініка, діагностика, лікування

ТЕМА 25. Гострий одонтогенний та неодонтогенний періостит щелеп у дітей (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Етіологія, патогенез гострого одонтогенного та неодонтогенний періостита щелеп у дітей.
2. Клінічна картина гострого одонтогенного та неодонтогенний періостита щелеп у дітей.
3. Діагностика та диференційна діагностика гострого одонтогенного та неодонтогенний періостита щелеп у дітей.

Самостійна робота (2 год.)

1. Лікування гострого одонтогенного та неодонтогенний періостита щелеп у дітей.

Рекомендована література:

1. Дубровина Е. В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина - Полтава, 2010. - 487с.
2. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.
3. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія / О.О.Тимофеев - К.: Медицина, 2011. - 752 с.
4. Рузин Г.П. Хирургическая стоматология в схемах и таблицах / Г.П. Рузин, А.А. Дмитриева - Винница: Новая книга, 2007. - 120 с.
5. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред.. Проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.

ТЕМА 26. Хронічний одонтогенний та неодонтогенний періостит щелеп у дітей (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Етіологія, патогенез хронічного одонтогенного та неодонтогенний періостита щелеп у дітей.
2. Клінічна картина хронічного одонтогенного та неодонтогенний періостита щелеп у дітей.
3. Діагностика та диференційна діагностика хронічного одонтогенного та неодонтогенний періостита щелеп у дітей.

Самостійна робота (2 год.)

1. Лікування хронічного одонтогенного та неодонтогенний періостита щелеп у дітей.

Рекомендована література:

1. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред.. Проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.
2. Терапевтична стоматологія / за редакцією проф. Ніколішина А.К. - Полтава: Дивосвіт, 2005. – Т.1. - 309с.
3. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.
4. Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология. Издание 8 / А.И. Николаев, Л.М. Цепов – М: медпресс-информ, 2008. – 960с.
5. Павленко О.В., Довідник з ендодонтії / О.В. Павленко, Ю.М. Беличенко, Т.М. Волосовець, С.В. Аль-Алавні – Сімферополь: Н. Оріанда, 2010. – 326 с.

ТЕМА 27. Гострий одонтогенний та неодонтогенний остеомієліт щелеп у дітей (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Етіологія, патогенез гострого одонтогенного та неодонтогенний остеомієліта щелеп у дітей.
2. Клінічна картина гострого одонтогенного та неодонтогенний остеомієліта щелеп у дітей.
3. Діагностика та диференційна діагностика гострого одонтогенного та неодонтогенний остеомієліта щелеп у дітей.

Самостійна робота (2 год.)

1. Лікування гострого одонтогенного та неодонтогенний остеомієліта щелеп у дітей.

Рекомендована література:

1. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія / О.О.Тимофеев - К.: Медицина, 2011. - 752 с.
2. Лебеденко И.Ю. Клинические методы диагностики функциональных нарушений зубочелюстной системы / И.Ю. Лебеденко, С.Д. Арутюнов, М.М. Антоник, А.А. Спутников - **медпресс-информ**, 2011. - 112с.
3. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред. Проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.
4. Терапевтична стоматологія / за редакцією проф. Ніколішина А.К. - Полтава: Дивосвіт, 2005. – Т.1. - 309с.
5. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.
6. Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология. Издание 8 / А.И. Николаев, Л.М. Цепов – М: медпресс-информ, 2008. – 960с.
7. Павленко О.В., Довідник з ендодонтії / О.В. Павленко, Ю.М. Беличенко, Т.М. Волосовець, С.В. Аль-Алавні – Сімферополь: Н. Оріанда, 2010. – 326 с.

ТЕМА 28. Хронічний одонтогенний та неодонтогенний остеомієліт щелеп у дітей (3 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Етіологія, патогенез хронічного одонтогенного та неодонтогенний остеомієліта щелеп у дітей.
2. Клінічна картина хронічного одонтогенного та неодонтогенний остеомієліта щелеп у дітей.
3. Діагностика та диференційна діагностика хронічного одонтогенного та неодонтогенний остеомієліта щелеп у дітей.

Самостійна робота (2 год.)

1. Лікування хронічного одонтогенного та неодонтогенний остеомієліта щелеп у дітей.

Рекомендована література:

1. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 1бс. Цветн. Вкл.
2. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія / О.О.Тимофеев - К.: Медицина, 2011. - 752 с.
3. Рузин Г.П. Хирургическая стоматология в схемах и таблицах / Г.П. Рузин, А.А. Дмитриева - Винница: Новая книга, 2007. - 120 с.
- 4.

ТЕМА 29. Гострі та хронічні запальні захворювання скронево-нижньощелепного суглоба у дітей **(4 год.)**

Практичне заняття (2 год.):

1. Етіологія, патогенез гострих та хронічних запальних захворювань скронево-нижньощелепного суглоба у дітей.
2. Клінічна картина гострих та хронічних запальних захворювань скронево-нижньощелепного суглоба у дітей.
3. Діагностика та диференційна діагностика гострих та хронічних запальних захворювань скронево-нижньощелепного суглоба у дітей.

Самостійна робота (2 год.)

1. Лікування гострих та хронічних запальних захворювань скронево-нижньощелепного суглоба у дітей.

Рекомендована література:

1. Попович З.Б. Рентгенодіагностика захворювань зубів та тканин пародонту у дитячому та підлітковому віці / З.Б. Попович, М.М. Рожко, Е.В. Беззушко – Ів.-Франківськ: Нова зоря, 2001. – 224 с.
2. Скрипников П.М. Амбулаторна пародонтальна хірургія / П.М. Скрипников, С.В. Коломієць - Полтава, 2011. - 136 с.
3. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.

ТЕМА 30. Запальні одонтогенні кісти щелеп від тимчасових та постійних зубів **(4 год.)**

Практичне заняття (2 год.):

1. Етіологія, патогенез запальних одонтогенних кіст від тимчасових та постійних зубів.
2. Клінічна картина запальних одонтогенних кіст від тимчасових та постійних зубів.
3. Діагностика та диференційна діагностика запальних одонтогенних кіст від тимчасових та постійних зубів.

Самостійна робота (2 год.)

1. Лікування запальних одонтогенних кіст від тимчасових та постійних зубів.

Рекомендована література:

1. Попович З.Б. Рентгенодіагностика захворювань зубів та тканин пародонту у дитячому та підлітковому віці / З.Б. Попович, М.М. Рожко, Е.В. Безвушко – Ів.-Франківськ: Нова зоря, 2001. – 224 с.
2. Борисенко А.В. Практична парадонтологія / А.В. Борисенко – К., 2011. - 472 с.
3. Скрипников П.М. Амбулаторна пародонтальна хірургія / П.М. Скрипников, С.В. Коломієць - Полтава, 2011. - 136 с.

ТЕМА 31. Гострі та хронічні одонтогенні лімфаденіти щелепно-лицевої ділянки (6 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Етіологія, патогенез гострих та хронічних одонтогенних лімфаденітів щелепно-лицевої ділянки.
2. Клінічна картина гострих та хронічних одонтогенних лімфаденітів щелепно-лицевої ділянки.
3. Діагностика та диференційна діагностика гострих та хронічних одонтогенних лімфаденітів щелепно-лицевої ділянки.

Самостійна робота (4 год.)

Лікування гострих та хронічних одонтогенних лімфаденітів щелепно-лицевої ділянки.

Рекомендована література:

1. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.
2. Скрипник І.М. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: навч.посіб. / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 224 с.
3. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія / О.О.Тимофеев - К.: Медицина, 2011. - 752 с.
4. Бичун А.Б. Неотложная помощь в стоматологии / А.Б. Бичун, А.В. Васильев, В.В. Михайлов – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. – 320 с.

ТЕМА 32. Гострі та хронічні неодонтогенні лімфаденіти щелепно-лицевої ділянки (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Етіологія, патогенез гострих та хронічних неодонтогенних лімфаденітів щелепно-лицевої ділянки.
2. Клінічна картина гострих та хронічних неодонтогенних лімфаденітів щелепно-лицевої ділянки.
3. Діагностика та диференційна діагностика гострих та хронічних неодонтогенних лімфаденітів щелепно-лицевої ділянки.

Самостійна робота (2 год.)

1. Лікування гострих та хронічних неодонтогенних лімфаденітів щелепно-лицевої ділянки.

Рекомендована література:

1. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.
2. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.
3. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія / О.О.Тимофеев - К.: Медицина, 2011. - 752 с.

ТЕМА 33. Диференційна діагностика лімфаденітів, як самостійних захворювань та лімфаденітів при злоякісних пухлинах ЩЛД у дітей (3 год.)

Практичне заняття (1 год.):

1. Особливості клінічного перебігу лімфаденітів, як самостійних захворювань та лімфаденітів при злоякісних пухлинах ЩЛД у дітей.
2. Основні і додаткові методи обстеження дітей при диференційній діагностиці лімфаденітів, як самостійних захворювань та лімфаденітів при злоякісних пухлинах ЩЛД.

Самостійна робота (2 год.)

1. Лабораторні методи досліджень при диференційній діагностиці лімфаденітів, як самостійних захворювань та лімфаденітів при злоякісних пухлинах ЩЛД.
2. Лікування лімфаденітів, як самостійних захворювань та лімфаденітів при злоякісних пухлинах ЩЛД у дітей.

Рекомендована література:

1. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.
2. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.
3. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія / О.О.Тимофеев - К.: Медицина, 2011. - 752 с.

ТЕМА 34. Запальні захворювання м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей: етіологія, патогенез, клініка, диференційна діагностика (6 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Етіологія, патогенез захворювань м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей.
2. Клінічна картина захворювань м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей.
3. Діагностика та диференційна діагностика захворювань м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей.

Самостійна робота (4 год.)

1. Особливості перебігу захворювань м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей різного віку.

Рекомендована література:

1. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.

2. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія / О.О.Тимофеев - К.: Медицина, 2011. - 752 с.

3. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К., 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.

ТЕМА 35. Лікування запальні захворювання м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Терапевтичне лікування захворювань м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей.
2. Хірургічне лікування захворювань м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей.

Самостійна робота (2 год.)

1. Особливості лікування запальних захворювань м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей різного віку та з супутньою патологією.

Рекомендована література:

1. Ткаченко П.І. Дитяча хірургічна стоматологія. Амбулаторний прийом: [навч. Посібник для студентів стомат. Факультету вищих мед. Закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів] / П.І. Ткаченко, С.О. Білоконь, О.В. Гуржій та ін. - Полтава: АСМІ, 2011. - 102с.

2. Рузин Г.П. Хирургическая стоматология в схемах и таблицах / Г.П. Рузин, А.А. Дмитриева - Винница: Новая книга, 2007. - 120 с.

3. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія / О.О.Тимофеев - К.: Медицина, 2011. - 752 с.

ТЕМА 36. Гострі та хронічні захворювання слинних залоз у дітей (6 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Етіологія, патогенез гострих та хронічних захворювань слинних залоз у дітей.
2. Клінічна картина гострих та хронічних захворювань слинних залоз у дітей.
3. Діагностика та диференційна діагностика гострих та хронічних захворювань слинних залоз у дітей.

Самостійна робота (4 год.)

1. Лікування гострих та хронічних захворювань слинних залоз у дітей.

Рекомендована література:

1. Калюжна Л.Д. Хвороби шкіри обличчя слизової оболонки ротової порожнини та червоної облямівки губ: навч. Посібн. / Л.Д. Калюжна, Г.Ф. Білоклицька – К., 2007. - 271с.

2. Каськова Л.Ф. Алергічні стоматити у дітей: [навч. Посібник для студентів та лікарів-інтернів стомат. Факультету вищих мед. Закладів III-IV рівнів акредитації] / Л.Ф. Каськова, О.О. Карпенко, Л.Ф. Чуприна та ін. - Полтава: Укрпромторгсервіс, 2011. - 104с.

Модуль 2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Пухлини та пухлиноподібні новоутворення, вроджені вади розвитку, набуті дефекти та деформації щелепно-лицевої ділянки у дітей

ТЕМА 39. Травматичні пошкодження м'яких тканин. Опіки, відмороження: етіологія, патогенез, диференційна діагностика (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Класифікація пошкоджень м'яких тканин ЩЛД
2. Етіологія і патогенез опіків і відморожень різного ступеня.
3. Діагностика і диференційна діагностика опіків.

Самостійна робота (2 год.)

1. Діагностика і диференційна діагностика обморожень.

Рекомендована література:

1. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред. Проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.
2. Терапевтична стоматологія / за редакцією проф. Ніколішина А.К. - Полтава: Дивосвіт, 2005. – Т.1. - 309с.
3. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.
4. Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология. Издание 8 / А.И. Николаев, Л.М. Цепов – М: медпресс-информ, 2008. – 960с.

ТЕМА 40. Травматичні пошкодження м'яких тканин. Опіки, відмороження: особливості клінічної картини і лікування у дітей (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Особливості клінічної картини і перебігу опіків у дітей.
2. Особливості клінічної картини і перебігу обморожень у дітей.
3. Особливості лікування опіків різного ступеня у дітей.

Самостійна робота (2 год.)

1. Особливості лікування обморожень різного ступеня у дітей.

Рекомендована література:

1. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред. Проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.
2. Терапевтична стоматологія / за редакцією проф. Ніколішина А.К. - Полтава: Дивосвіт, 2005. – Т.1. - 309с.
3. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.

4. Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология. Издание 8 / А.И. Николаев, Л.М. Цепов – М: медпресс-информ, 2008. – 960с.

ТЕМА 41. Травматичні пошкодження зубів та кісток щелепно-лищевої ділянки у дітей: етіологія, патогенез, диференційна діагностика (6 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Класифікація пошкоджень зубів та кісток обличчя.
2. Етіологія пошкоджень зубів та кісток ЩЛД, Статистика травматичних пошкоджень ЩЛД в мирний час.

Самостійна робота (2 год.)

1. Інструментальні додаткові методи обстеження. Функціональні додаткові методи обстеження.
2. Рентгенологічна діагностика пошкоджень зубів та кісток ЩЛД.

Рекомендована література:

1. Лебеденко И.Ю. Клинические методы диагностики функциональных нарушений зубочелюстной системы / И.Ю. Лебеденко, С.Д. Арутюнов, М.М. Антоник, А.А. Спутников - **медпресс-информ**, 2011. - 112с.
2. Рожко М.М. Ортопедическая стоматология / М.М. Рожко, В.П. Неспрядько - К.: Книга-плюс, 2003. - 552с.
3. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред. Проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.

ТЕМА 42. Травматичні пошкодження зубів та кісток щелепно-лищевої ділянки у дітей: особливості клінічної картини і лікування у дітей (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Принципи організації надання стоматологічної допомоги дітям при ушкодженнях щелепно-лищевої ділянки.
2. Особливості організації та надання спеціалізованої хірургічної стоматологічної допомоги дітям при ушкодженнях щелепно-лищевої ділянки.

Самостійна робота (2 год.)

1. Методика обстеження загального стану потерпілого при ушкодженнях щелепно-лищевої ділянки. Методика місцевого позаротового та внутрішньоротового обстеження.
2. Тактика та методи лікування пошкоджень зубів та кісток ЩЛД у дітей.

Рекомендована література:

1. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.
2. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.1. - 672с.+ 16с. Цветн. Вкл.

3. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.
4. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.
5. Дубровина Е. В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина - Полтава, 2010. - 487с.

ТЕМА 43. Пухлини та пухлиноподібні утворення м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей: етіологія, патогенез, диференційна діагностика **(4 год.)**

Практичне заняття (2 год.):

1. Класифікації доброякісних новоутворень м'яких тканин ЩЛД.
2. Етіологія, принципи побудови доброякісних новоутворень м'яких тканин ЩЛД.
3. Анатомо-фізіологічні особливості будови тканин щелепно-лицевої ділянки в плані розвитку пухлинних процесів

Самостійна робота (2 год.)

1. Основні і додаткові методи обстеження дитини з пухлинами та пухлиноподібними утвореннями тканин ЩЛД. Диференційна діагностика.

Рекомендована література:

1. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.
2. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.1. - 672с.+ 16с. Цветн. Вкл.
3. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.
4. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.
5. Дубровина Е. В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина - Полтава, 2010. - 487с.

ТЕМА 44. Пухлини та пухлиноподібні утворення м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей: особливості клінічної картини і лікування у дітей **(6 год.)**

Лекція 7. Пухлини та пухлиноподібні утворення м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей: особливості клінічної картини і лікування у дітей **(2 год.)**

Практичне заняття (2 год.):

1. 1. Клінічні ознаки доброякісних пухлин та пухлиноподібних утворень м'яких тканин ЩЛД у дітей
2. Клінічні ознаки доброякісних пухлин та пухлиноподібних утворень слинних залоз і дітей.

Самостійна робота (2 год.)

1. Особливості клінічного перебігу доброякісних новоутворень ЩЛД у дітей.
2. Методи лікування доброякісних новоутворень м'яких тканин ЩЛД у дітей

Рекомендована література:

1. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.
2. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.1. - 672с.+ 16с. Цветн. Вкл.
3. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.
4. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.
5. Дубровина Е. В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина - Полтава, 2010. - 487с.

ТЕМА 45. Злоякісні пухлини тканин ЩЛД у дітей: етіологія, патогенез, диференційна діагностика (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Класифікації злоякісних пухлин ЩЛД.
2. Етіологія, принципи побудови злоякісних новоутворень м'яких тканин ЩЛД.
3. Основні і додаткові методи обстеження дитини з злоякісними новоутвореннями тканин ЩЛД.

Самостійна робота (2 год.)

1. Диференційна діагностика злоякісних новоутворення ЩЛД у дітей

Рекомендована література:

1. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.
2. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.1. - 672с.+ 16с. Цветн. Вкл.
3. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.
4. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.
5. Дубровина Е. В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина - Полтава, 2010. - 487с.

ТЕМА 46. Злоякісні пухлини тканин ЩЛД у дітей: особливості клінічної картини і лікування у дітей (4 ГОД.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Основні клінічні ознаки злоякісного новоутворення ЩЛД у дітей.
2. Первинна верифікація злоякісних пухлин. Види біопсій
3. Методи лікування злоякісних новоутворення ЩЛД у дітей.

Самостійна робота (2 год.)

1. Методи реабілітації злякисних новоутворення ЩЛД у дітей.

Рекомендована література:

1. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.
2. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.1. - 672с.+ 16с. Цветн. Вкл.
3. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.
4. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.
5. Дубровина Е. В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина - Полтава, 2010. - 487с.

ТЕМА 47. Вроджені вади розвитку ЩЛД. Незрошення губи: етіологія, патогенез, диференційна діагностика **(6 год.)**

Практичне заняття (4 год.):

1. Класифікація вроджених вад розвитку, незрошень губ.
2. Етіологія, причини виникнення вроджених незрошень верхньої губи.

Самостійна робота (2 год.)

1. Діагностика та диференційна діагностика незрошень губ.
2. Профілактика виникнення незрошень губ;

Рекомендована література:

1. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.
2. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.1. - 672с.+ 16с. Цветн. Вкл.
3. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.
4. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.
5. Дубровина Е. В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина - Полтава, 2010. - 487с.

ТЕМА 48. Вроджені вади розвитку ЩЛД. Незрошення губи: особливості клінічної картини і лікування **(6 ГОД.)**

Практичне заняття (4 год.):

1. Строки та методи хірургічного лікування вроджених незрошень верхньої губи.
2. Принципи та етапи лікування дітей з вродженими незрошеннями губи.

3. Етапи комплексної реабілітації дітей з вродженими незрощеннями губи.

Самостійна робота (2 год.)

1. Вигодовування дітей з незрощеннями та його налагодження.

1. Уявлення про сучасні технології виготовлення протезів. Основні та допоміжні зуботехнічні матеріали

Рекомендована література:

1. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.

2. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.

ТЕМА 49. Незрощення піднебіння: етіологія, патогенез, диференційна діагностика (8 год.)

Практичне заняття (4 год.):

1. Класифікація вроджених вад розвитку, незрощень піднебіння.
2. Етіологія, причини виникнення незрощень піднебіння.
3. Діагностика та диференційна діагностика незрощень піднебіння.

Самостійна робота (4 год.)

1. Профілактика виникнення незрощень піднебіння;

Рекомендована література:

1. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред. Проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.

2. Лебеденко І.Ю. Клинические методы диагностики функциональных нарушений зубочелюстной системы / И.Ю. Лебеденко, С.Д. Арутюнов, М.М. Антоник, А.А. Спутников - **медпресс-информ**, 2011. - 112с.

3. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.

4. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.1. - 672с.+ 16с. Цветн. Вкл.

5. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.

6. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.

ТЕМА 50. Незрощення піднебіння: особливості клінічної картини і лікування (10 ГОД.)

Практичне заняття (4 год.):

1. Строки та методи хірургічного лікування вроджених незрощень піднебіння.
2. Принципи та етапи ортодонтичного лікування дітей з вродженими незрощеннями піднебіння.

3. Етапи комплексної реабілітації дітей з вродженими незрощеннями піднебіння.

Самостійна робота (6 год.)

Виховування дітей з незрощеннями піднебіння та його налагодження.

Рекомендована література:

1. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред. Проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.
2. Лебеденко І.Ю. Клинические методы диагностики функциональных нарушений зубочелюстной системы / И.Ю. Лебеденко, С.Д. Арутюнов, М.М. Антоник, А.А. Спутников - **медпресс-информ**, 2011. - 112с.
3. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.
4. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.1. - 672с.+ 16с. Цветн. Вкл.
5. Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. Цветн. Вкл.
6. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.

ТЕМА 51. Короткі вуздечки губ та язика: етіологія, патогенез, диференційна діагностика, особливості клінічної картини і лікування (*10 год.*)

Практичне заняття (4 год.):

1. Класифікація коротких вуздечок губ та язика.
2. Етіологія та патогенез виникнення короткі вуздечки губ та язика.
3. Діагностика та диференційна діагностика коротких вуздечок губ та язика.

Самостійна робота (6 год.)

1. Особливості клінічної картини і лікування коротких вуздечок губ та язика.

Рекомендована література:

1. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.
2. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.

ТЕМА 52. Мілкий присінкок: : етіологія, патогенез, диференційна діагностика, особливості клінічної картини і лікування(*7 год.*)

Практичне заняття (3 год.):

1. Класифікація глибини присінка порожнини рота.
2. Етіологія та патогенез виникнення мілкого присінка порожнини рота.
3. Діагностика та диференційна діагностика мілкого присінка порожнини рота.

Самостійна робота (6 год.)

1. Особливості клінічної картини і лікування мілкого присінка порожнини рота.

Рекомендована література:

1. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. Лит., 2007. – 404с.
2. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Вікові особливості розвитку зубощелепного апарату людини. Методи обстеження пацієнта з зубощелепними аномаліями та деформаціями. Основні принципи і методи лікування пацієнтів із зубощелепними аномаліями та деформаціями. Аномалії окремих зубів. Аномалії прикусу. Дитяче зубне протезування

ТЕМА 54. Етапи розвитку зубощелепного апарату. Морфофункціональна характеристика тимчасового, змішаного та постійного прикусу **(6год.)**

Лекція 8. Етапи розвитку зубощелепного апарату. Морфофункціональна характеристика тимчасового, змішаного та постійного прикусу **(2 год.)**

Практичне заняття (2 год.):

1. Етапи розвитку зубощелепного апарату.
2. Морфофункціональна характеристика тимчасового прикусу.
3. Морфофункціональна характеристика змішаного прикусу.

Самостійна робота (2 год.)

1. Морфофункціональна характеристика постійного прикусу.

Рекомендована література:

1. Куцевляк В.И. Ортодонтия. Учебное пособие для студентов стоматологического факультета, врачей-интернов / В.И. Куцевляк – Харьков: Крокус, 2006. – 327с.
2. Флис П.С. Ортодонтия / П.С. Флис – К.: Медицина, 2008. – 360 с. + 4с. Цв. Вкл.

ТЕМА 55. Ортогнатичний прикус, його характеристика. Ключі оклюзії за Е. Енглеом та Ендрюсом **(4 ГОД.)**

Практичне заняття (2 год.):

1. Поняття про норму в ортодонтії.
2. Характеристику ортогнатичного прикусу.
3. Ключі оклюзії за Енглеом

Самостійна робота (2 год.)

1. Ключі оклюзії за Ендрюсом.

Рекомендована література:

1. Флис П.С. Ортодонтия / П.С. Флис – К.: Медицина, 2008. – 360 с. + 4с. Цв. Вкл.

2. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій / Н.В. Головка – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 271с.
3. Дорошенко С.И. Основы телерентгенографии / С.И. Дорошенко, Е.А. Кульгинский - К.: Здоров'я, 2007. – 72с.

ТЕМА 56. Фізіологічні та патологічні види прикусів (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Характеристика фізіологічних видів прикусу. Анатомічна й функціональна характеристика фізіологічних прикусів.
2. Характеристика патологічних видів прикусу. Періоди становлення висоти прикусу.
3. Симптому Цилінського, його значення у процесі формування постійного прикусу.

Самостійна робота (2 год.)

1. Заключні площини по L.J. Bourne та A.M. Schwarz, їх характеристика

Рекомендована література:

1. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій / Н.В. Головка – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 271с.
2. Куцевляк В.И. Ортодонтия. Учебное пособие для студентов стоматологического факультета, врачей-интернов / В.И. Куцевляк – Харьков: Крокус, 2006. – 327с.
3. Флис П.С. Ортодонтия / П.С. Флис – К.: Медицина, 2008. – 360 с. + 4с. Цв. Вкл.

ТЕМА 57. Клінічні та антропометричні методи обстеження дітей із зубощелепними аномаліями і деформаціями (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Особливості суб'єктивного та об'єктивного обстеження ортодонтичних хворих. Особливості загального огляду ортодонтичних хворих.
2. Особливості визначення будови обличчя. Особливості огляду порожнини рота. Форми запису зубної формули у дітей.
3. Типи вуздечок язика. Методика вимірювання глибини присінку порожнини рота.

Самостійна робота (2 год.)

1. Особливості огляду окремих зубів. Особливості огляду та визначення форми зубних рядів. Особливості огляду описання прикусу у трьох площинах.

Рекомендована література:

1. Флис П.С. Ортодонтия / П.С. Флис – К.: Медицина, 2008. – 360 с. + 4с. Цв. Вкл.
2. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: медпресс-информ, 2008. – 424с.
3. Головка Н. В. Ортодонтичні апарати / Н.В. Головка - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с.

ТЕМА 58. Методи дослідження мовної, жувальної та дихальної функції. Шкідливі звички, їх профілактика (5 год.)

Практичне заняття (3 год.):

1. Методи дослідження мовної функції.
2. Методи дослідження жувальної функції.

Самостійна робота (2 год.)

1. Методи дослідження дихальної функції.
2. Шкідливі звички, їх профілактика.

Рекомендована література:

1. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: медпресс-информ, 2008. – 424с.
2. Головка Н. В. Ортодонтичні апарати / Н.В. Головка - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с.
3. Куцевляк В.И. Ортодонтия. Учебное пособие для студентов стоматологического факультета, врачей-интернов / В.И. Куцевляк – Харьков: Крокус, 2006. – 327с.

ТЕМА 59. Фотометрія в ортодонтії. Рентгенологічні методи обстеження, телерентгенографія (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Фотометрія в ортодонтії. Проведення фотометрії голови. Фотопротокол ортодонтичного пацієнта.
2. Аналіз фасу та профілю ортодонтичного хворого. основні антропометричні точки та параметри вимірювання.
3. Рентгенологічні методи обстеження у ортодонтичній діагностиці. Види, показання до затосування, переваги і недоліки.

Самостійна робота (2 год.)

1. Телерентгенографія. Протокол аналізу ТРГ.

Рекомендована література:

1. Головка Н. В. Ортодонтичні апарати / Н.В. Головка - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с.
2. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій / Н.В. Головка – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 271с.
3. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: медпресс-информ, 2008. – 424с.
4. Куроедова В.Д. Атлас ортодонтических аппаратов / В.Д. Куроедова, В.Н. Ждан, Л.Б. Галич - Полтава: Дивосвіт, 2011. – 153с

ТЕМА 60. Класифікації зубощелепно-лицевих аномалій та деформацій (6 год.)

Лекція 9. Класифікації зубощелепно-лицевих аномалій та деформацій (2 год.)

1. Поняття «зубощелепна аномалія» та «зубощелепна деформація» в ортодонтії, фактори ризику виникнення ортодонтичної патології у зубощелепній системі.
2. Класифікації зубощелепно-лицевих аномалій та деформацій.
3. Види аномалій окремих зубів, аномалії зубних рядів.

Практичне заняття (2 год.):

4. Поняття «зубощелепна аномалія» та «зубощелепна деформація» в ортодонтії, фактори ризику виникнення ортодонтичної патології у зубощелепній системі.
5. Класифікації зубощелепно-лицевих аномалій та деформацій.
6. Види аномалій окремих зубів, аномалії зубних рядів.

Самостійна робота (2 год.)

1. Аномалії прикусу. Фактори ризику виникнення зубощелепних аномалій та деформацій.

Рекомендована література:

1. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: медпресс-информ, 2008. – 424с.
2. Куроедова В.Д. Атлас ортодонтических аппаратов / В.Д. Куроедова, В.Н. Ждан, Л.Б. Галич - Полтава: Дивосвіт, 2011. – 153с
3. Головка Н. В. Ортодонтичні апарати / Н.В. Головка - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с.

ТЕМА 61. Біомеханіка переміщення зубів при ортодонтичному лікуванні. Класифікація сил, що використовуються при ортодонтичному лікуванні *(4 год.)*

Практичне заняття (2 год.):

1. Причини тканинних змін при ортодонтичному лікуванні . Біомеханіка переміщення зубів при ортодонтичному лікуванні.
2. Теорії перебудови твердих тканин зубів.
3. Види переміщення зубів. Принцип дії ортодонтичних апаратів.

Самостійна робота (2 год.)

1. Сили, які використовують в ортодонтії. Обґрунтування застосування. Розподіл сил за А.М. Шварцем та їх характеристика.

Рекомендована література:

1. Куроедова В.Д. Атлас ортодонтических аппаратов / В.Д. Куроедова, В.Н. Ждан, Л.Б. Галич - Полтава: Дивосвіт, 2011. – 153с
2. Головка Н. В. Ортодонтичні апарати / Н.В. Головка - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с.
3. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій / Н.В. Головка – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 271с.
4. Головка Н. В. Ортодонтичні апарати / Н.В. Головка - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с

ТЕМА 62. Основні принципи лікування та профілактики зубощелепних аномалій та деформацій (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Періоди розвитку дитини. Анатомо-фізіологічні особливості будови слизової у дітей в різні вікові періоди. Анатомо-фізіологічні особливості будови тканин пародонту у дітей в різні вікові періоди.
2. Особливості порожнини рота новонародженого. Морфо-функціональні особливості молочного прикусу в різні періоди..
3. Механізм грудного вигодовування. Правильне штучне вигодовування.

Самостійна робота (2 год.)

1. Основні принципи профілактики та лікування зубощелепних аномалій та деформацій

Рекомендована література:

1. Головка Н. В. Ортодонтичні апарати / Н.В. Головка - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с.
2. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій / Н.В. Головка – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 271с.
3. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: медпресс-информ, 2008. – 424с.
4. Куроедова В.Д. Атлас ортодонтических аппаратов / В.Д. Куроедова, В.Н. Ждан, Л.Б. Галич - Полтава: Дивосвіт, 2011. – 153с

ТЕМА 63. Класифікації ортодонтичної апаратури. Методи лікування ортодонтичних хворих (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Класифікація ортодонтичної апаратури.
2. Загальна характеристика методів лікування ортодонтичних хворих. Етапи лікування.
3. Характеристика профілактичного та апаратного методу лікування

Самостійна робота (2 год.)

1. Характеристика хірургічного та фізіотерапевтичного методу лікування.

Рекомендована література:

1. Головка Н. В. Ортодонтичні апарати / Н.В. Головка - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с.
2. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій / Н.В. Головка – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 271с.
3. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: медпресс-информ, 2008. – 424с.
4. Куроедова В.Д. Атлас ортодонтических аппаратов / В.Д. Куроедова, В.Н. Ждан, Л.Б. Галич - Полтава: Дивосвіт, 2011. – 153с

ТЕМА 64. Апаратурне лікування. Функціонально-направляюча апаратура (6 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1. Загальні принципи і мета апаратного методу лікування.
2. Функціонально-діючі апарати. Характеристика, показання до застосування.
3. Функціонально-напрялючі ортодонтичні апарати. Характеристика, показання до застосування.

Самостійна робота (4 год.)

1. Апарати механічної та комбінованої дії. Характеристика, показання до застосування.

Рекомендована література:

1. Головка Н. В. Ортодонтичні апарати / Н.В. Головка - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с.
2. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій / Н.В. Головка – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 271с.
3. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: медпресс-информ, 2008. – 424с.
4. Куроедова В.Д. Атлас ортодонтических аппаратов / В.Д. Куроедова, В.Н. Ждан, Л.Б. Галич - Полтава: Дивосвіт, 2011. – 153с
5. Лебедеико И.Ю. Клинические методы диагностики функциональных нарушений зубочелюстной системы / И.Ю. Лебедеико, С.Д. Арутюнов, М.М. Антоник, А.А. Спутников - медпресс-информ, 2011. - 112с.

ТЕМА 65. Аномалії окремих зубів величини і форми, аномалії кількості зубів, надкомплектні зуби, аномалії прорізування зубів, аномалії положення зубів **(6 год.)**

Практичне заняття (2 год.):

1. Аномалії окремих зубів величини і форми. Характеристика аномалій – види, етіологія, діагностика, лікування.
2. Аномалії кількості зубів. Характеристика аномалій – види, етіологія, діагностика, лікування.
3. Аномалії прорізування зубів. Характеристика аномалій – види, етіологія, діагностика, лікування.

Самостійна робота (4 год.)

1. Аномалії положення зубів. Характеристика аномалій – види, етіологія, діагностика, лікування.

Рекомендована література:

1. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: медпресс-информ, 2008. – 424с.
2. Куроедова В.Д. Атлас ортодонтических аппаратов / В.Д. Куроедова, В.Н. Ждан, Л.Б. Галич - Полтава: Дивосвіт, 2011. – 153с
3. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій / Н.В. Головка – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 271с.

ТЕМА 66. Аномалії зубних дуг **(8 год.)**

Лекція 10. Аномалії зубних дуг **(2 год.)**

1. Класифікація аномалій зубних дуг. Етіологія виникнення.

2. Форма зубних рядів у молочному і постійному прикусі. Методи виміру ширину і довжини зубного ряду
3. Патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування звуження зубних дуг. Патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування розширення зубних дуг.

Практичне заняття (2 год.):

1. Класифікація аномалій зубних дуг. Етіологія виникнення.
2. Форма зубних рядів у молочному і постійному прикусі. Методи виміру ширину і довжини зубного ряду
3. Патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування звуження зубних дуг. Патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування розширення зубних дуг.

Самостійна робота (4 год.)

1. Патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування зубоальвеолярного вкорочення зубних дуг. Патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування зубоальвеолярного подовження зубних дуг.

Рекомендована література:

1. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: медпресс-информ, 2008. – 424с.
2. Головкин Н. В. Ортодонтичні апарати / Н.В. Головкин - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с.
3. Куцевляк В.И. Ортодонтия. Учебное пособие для студентов стоматологического факультета, врачей-интернов / В.И. Куцевляк – Харьков: Крокус, 2006. – 327с.

ТЕМА 67. Аномалії прикусу. Клініка, діагностика та комплексне лікування (8 ГОД.)

Практичне заняття (4 год.):

1. Класифікація аномалій прикусу. Етіологія виникнення.
2. Патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування аномалій прикусу I класа за Енглеєм.

Самостійна робота (4 год.)

1. Патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування аномалій прикусу II класа за Енглеєм.

2. Патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування аномалій прикусу III класа за Енглеєм.

Рекомендована література:

1. Головкин Н. В. Ортодонтичні апарати / Н.В. Головкин - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с.
2. Куцевляк В.И. Ортодонтия. Учебное пособие для студентов стоматологического факультета, врачей-интернов / В.И. Куцевляк – Харьков: Крокус, 2006. – 327с.
3. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: медпресс-информ, 2008. – 424с.
4. Лебедеженко И.Ю. Клинические методы диагностики функциональных нарушений зубочелюстной системы / И.Ю. Лебедеженко, С.Д. Арутюнов, М.М. Антоник, А.А. Спутников - медпресс-информ, 2011. - 112с.

ТЕМА 68. Дитяче зубне протезування. Знімні та незнімні конструкції, особливості виготовлення та використання (8 ГОД.)

Практичне заняття (4 год.):

1. Клініко-біологічні обґрунтування дитячого протезування. Вроджені вади розвитку зубів. Вроджені вади розвитку щелеп (ущелини верхньої губи, альвеолярного відростка і піднебіння)
2. Характер морфологічних, естетичних, функціональних порушень при множинній і повній адентії
3. Особливості виготовлення повних знімних протезів у дітей.

Самостійна робота (4 год.)

1. Ортопедичні конструкції, які використовуються у дітей з вродженими вадами розвитку щелеп (обтуратори)

Рекомендована література:

1. Головка Н. В. Ортодонтічні апарати / Н.В. Головка - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с.
2. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій / Н.В. Головка – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 271с.
3. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: Медпресс-информ, 2008. – 424с.

ТЕМА 69. Етіологія, патогенез, діагностика і профілактика природжених вад обличчя (8 год.)

Практичне заняття (4 год.):

1. Анатомічні особливості будови щелепно-лищевої ділянки в дітей. Емріогенез ротової порожнини, щелеп і зубів.
2. Поняття "спадкове захворювання", "спадкова схильність" "вроджена вада", "аномалія", "деформація".
3. Основні види вроджених вад ЩЛД і їх класифікації.

Самостійна робота (4 год.)

1. Діагностика і профілактика природжених вад обличчя.

Рекомендована література:

1. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій / Н.В. Головка – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 271с.
2. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: медпресс-информ, 2008. – 424с.
3. Флис П.С. Ортодонтия / П.С. Флис – К.: Медицина, 2008. – 360 с. + 4с. Цв. Вкл.

ТЕМА 70. Дитяче зубне протезування. Покази, протипокази. Психологічна підготовка пацієнтів до протезування, реабілітація після протезування (8 год.)

Практичне заняття (4 год.):

1. Основні причини виникнення дефектів зубів. Причини передчасної втрати молочних зубів.

2. Морфологічні порушення при втраті молочних зубів. Функціональні порушення при втраті молочних зубів. Патогенез виникнення вторинних деформацій прикусу при дефектах зубних рядів.
3. Покази, протипокази до дитячого зубного протезування. Види протезів, їх переваги і недоліки.

Самостійна робота (4 год.)

1. Психологічна підготовка пацієнтів до протезування, реабілітація після протезування.:

Рекомендована література:

1. Рожко М.М. Ортопедическая стоматология / М.М. Рожко, В.П. Неспрядько - К.: Книга-плюс, 2003. - 552с.
2. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.

ТЕМА 71. Дитяче зубне протезування та ортодонтична лабораторна техніка в умовах ранньої втрати тимчасових зубів. Утримувачі місця, різновиди, особливості використання знімних та незнімних апаратів (6 год.)

Практичне заняття (4 год.):

1. Мета дитячого протезування. Стадії руйнування зубів і порушення цілісності зубних рядів.
2. Особливості обстеження дітей з дефектами зубних рядів
3. Морфофункціональні відхилення у зубощелепній ділянці при втраті одного зуба, при втраті фронтальної групи зубів, при втраті жувальної групи зубів

Самостійна робота (2 год.)

1. Профілактика виникнення дефектів зубів і зубних рядів. Утримувачі місця, різновиди, особливості використання знімних та незнімних апаратів

Рекомендована література:

1. Рожко М.М. Ортопедическая стоматология / М.М. Рожко, В.П. Неспрядько - К.: Книга-плюс, 2003. - 552с.
2. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / Ю.И. Бернадский – М.: Мед. лит., 2007. – 404с.
2. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей / Т.Ф. Виноградова - М.: «Медпресс-инфо», 2007. - 168 с.
3. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Фантомний курс / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2007. – Т.1. - 304 с.
4. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Методи обстеження хворого / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2007. – Т.2. - 408 с.
5. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Захворювання пародонта / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, М.Ю. Антоненко, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2007. – Т.3. - 616 с.
6. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Захворювання слизової оболонки порожнини рота / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин, Ж.І. Рахній – Київ: Медицина, 2007. – Т.4. - 640 с.
7. Дубровина Е. В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина - Полтава, 2010. - 487с.
8. Калюжна Л.Д. Хвороби шкіри обличчя слизової оболонки ротової порожнини та червоної облямівки губ: навч. посібн. / Л.Д. Калюжна, Г.Ф. Білоклицька – К., 2007. - 271с.
9. Куцевляк В.И. Ортодонтия. Учебное пособие для студентов стоматологического факультета, врачей-интернов / В.И. Куцевляк – Харьков: Крокус, 2006. – 327с.

- 10.Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.1. - 672с.+ 16с. цветн. вкл.
- 11.Маланчук В.А. Логвиненко И.П., Маланчук Т.О. Хирургическая стоматология и челюстно-лицевая хирургия / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук – К, 2011. – Т.2. - 608с.+ 16с. цветн. вкл.
- 12.Назаров В.М. Нейростоматология / В.М. Назаров – Akademia, 2008. – 255 с.
- 13.Попович З.Б. Рентгенодіагностика захворювань зубів та тканин пародонту у дитячому та підлітковому віці / З.Б. Попович, М.М. Рожко, Е.В. Безвушко – Ів.-Франківськ: Нова зоря, 2001. – 224 с.
- 14.Рожко М.М. Ортопедическая стоматология / М.М. Рожко, В.П. Неспрядько - К.: Книга-плюс, 2003. - 552с.
- 15.Скрипник І.М. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: навч.посіб. / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 224 с.
- 16.Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред. проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 872 с.
- 17.Терапевтична стоматологія / за редакцією проф. Ніколішина А.К. - Полтава: Дивосвіт, 2005. – Т.1. - 309с.
- 18.Терапевтична стоматологія / за ред. проф. Ніколішина А.К. - Полтава: Дивосвіт, 2007. – Т.2 - 304с.
- 19.Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии / А.А. Тимофеев - Medbooks, 2012. - 1048с.
- 20.Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія / О.О.Тимофеев - К.: Медицина, 2011. - 752 с.
21. Тимофеев О.О. Захворювання слинних залоз / О.О. Тимофеев – Львів: «ВНТЛ-Класика», 2007. – 160 с.

22. Флис П.С. Ортодонтия / П.С. Флис – К.: Медицина, 2008. – 360 с. + 4с. цв. вкл.
23. Хоменко Л.А. Профилактика стоматологических заболеваний / Л.А. Хоменко - К.: „Книга плюс”, 2007. - 128 с.
24. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко - К.: «Книга плюс», 2007. - 815 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

4. Аболмасов Н.Г. Ортодонтия: Учебное пособие / Н.Г. Аболмасов, Н.Н. Аболмасов - М.: МЕДпресс-информ, 2008. – 424с.
5. Биберман Я. М. Одонтогенные воспалительные заболевания / Я.М. Биберман – М.: ГОУ ВУНМЦ, 2008. – 108 с.
6. Бичун А.Б. Неотложная помощь в стоматологии / А.Б. Бичун, А.В. Васильев, В.В. Михайлов – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. – 320 с.
7. Богашова Л. Я. Неотложная помощь в хирургической стоматологии / Л.Я. Богашова, В.Л. Мельник, В.М. Чмель, И.Б. Шевченко – Полтава, 2008. – 136 с.
8. Борисенко А.В. Практична парадонтологія / А.В. Борисенко – К., 2011. - 472 с.
9. Галич Л.Б. Клініка і лікування вроджених щілин верхньої губи та піднебіння / Л.Б. Галич - Полтава: «Астрей», 2005. – 79с.
10. Головка Н. В. Ортодонтичні апарати / Н.В. Головка - Вінниця: «Нова книга», 2006. – 216с.
11. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій / Н.В. Головка – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 271с.
12. Грицай Н.М. Нейростоматологія / Н.М. Грицай, Н.О. Кобзиста - К.: Здоров'я, 2001. - 144 с.
13. Дмитриева К.С. Пародонтит / К.С. Дмитриева – М.: МЕДпресс-информ, 2007. – 207 с.

- 14.Дорошенко С.І. Синдроми в ортодонції / С.І. Дорошенко – К.: Здоров'я, 2008. – 96с.
- 15.Дорошенко С.И. Основы телерентгенографии / С.И. Дорошенко, Е.А. Кульгинский - К.: Здоров'я, 2007. – 72с.
- 16.Казарина М.Н. Глосалгия: этиология, клиника, лечение / М.Н. Казарина - М.: НГМА, 2008. – 124 с.
- 17.Каськова Л.Ф. Алергічні стоматити у дітей: [навч. посібник для студентів та лікарів-інтернів стомат. факультету вищих мед. закладів III-IV рівнів акредитації] / Л.Ф. Каськова, О.О. Карпенко, Л.Ф. Чуприна та ін. - Полтава: Укрпромторгсервіс, 2011. - 104с.
- 18.Каськова Л.Ф. Герпетична інфекція в дитячій стоматології: [навч. посібник для студентів та лікарів-інтернів стомат. факультету вищих мед. закладів III-IV рівнів акредитації] / Л.Ф. Каськова, О.В. Хміль, І.О. Сіркович - Полтава: Укрпромторгсервіс, 2011. - 120с.
- 19.Кононенко Ю.Г. Местное обезболивание в амбулаторной стоматологии. - 3-е изд / Ю.Г. Кононенко, Н.М. Рожко, Г.П. Рузин – Киев: Книга плюс, 2012. – 96с.
- 20.Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. - 348 с.
- 21.Косенко К.М. Критерії медико - економічної оцінки надання стоматологічної допомоги на I, II та III рівнях. Амбулаторна допомога / К.М. Косенко - Одеса, 2001. – 361с.
- 22.Куроедова В.Д. Атлас ортодонтических аппаратов / В.Д. Куроедова, В.Н. Ждан, Л.Б. Галич - Полтава: Дивосвіт, 2011. – 153с.
- 23.Куроедова В.Д. Проблеми ВІЛ/СНІДу в стоматології. Навчальний посібник / В.Д. Куроедова та ін. - Полтава, 2004. - 93 с.
- 24.Лебеденко И.Ю. Клинические методы диагностики функциональных нарушений зубочелюстной системы / И.Ю. Лебеденко, С.Д. Арутюнов, М.М. Антоник, А.А. Спутников - МЕДпресс-информ, 2011. - 112с.

- 25.Максименко П.Т. Затруднения и ошибки в диагностике заболеваний слизистой оболочки полости рта, губ, языка / П.Т. Максименко, А.П. Шейко - Полтава, 2012. - 120 с.
- 26.Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология. Издание 8 / А.И. Николаев, Л.М. Цепов – М: МЕДпресс-информ, 2008. – 960с.
- 27.Павленко О.В., Довідник з ендодонтії / О.В. Павленко, Ю.М. Беличенко, Т.М. Волосовець, С.В. Аль-Алавні – Сімферополь: Н. Оріанда, 2010. – 326 с.
- 28.Павленко О.В. Стандарти надання стоматологічної допомоги населенню України. Ортопедична стоматологія / О.В. Павленко, П.М. Скрипников, Д.Р. Шиленко, О.А. Писаренко - Полтава, 2012. - Т.2. - 140 с.
- 29.Панчишин М. Неотложные состояния в стоматологической практике / М. Панчишин - К.: «Medbooks», 2012. – 210 с.
- 30.Параскевич В.Л. Дентальная имплантология / В.Л. Параскевич – Беларусь.: Медицинское информационное агентство, 2011. – 430 с.
- 31.Пачес А.И. Опухоли слюнных желез / А.И. Пачес – М.: Практическая медицина, 2009. – 470с.
- 32.Попруженко Т. В. Профилактика основных стоматологических заболеваний / Т.В. Попруженко, Т.Н. Терехова – М: МЕДпресс-информ, 2009. - 464с.
- 33.Ружин Г.П. Хирургическая стоматология в схемах и таблицах / Г.П. Ружин, А.А. Дмитриева - Винница: Новая книга, 2007. - 120 с.
- 34.Скрипникова Т.П. Клиническая эндодонтия / Т.П. Скрипникова, П.Н. Скрипников - Полтава, 2009. - 35 с.
- 35.Скрипников П.М. Стандарти надання стоматологічної допомоги населенню України. Терапевтична стоматологія / П.М. Скрипников, Л. Г. Павленко, Д.Р. Шиленко, Ю.І. Мастеров – Полтава, 2009. – Том 1 - 157с.
- 36.Скрипников П.М. Захворювання пародонта у дорослих і дітей / П.М. Скрипников, Л.Г. Павленко, Т.А. Хміль, К.С. Казакова - Полтава, 2010. - 140 с.

- 37.Скрипников П.М. Амбулаторна пародонтальна хірургія / П.М. Скрипников, С.В. Коломієць - Полтава, 2011. - 136 с.
- 38.Скрипников П.М. Ураження шкіри обличчя та слизової оболонки порожнини рота вірусом простого герпесу I типу (клінічні прояви, діагностика, методи лікування, профілактика): навч. пос. / П.М. Скрипников, К.Є. Іщейкін, І.П. Кайдашев та ін. - Полтава: ТОВ «АСМІ», 2013. - 84 с.
- 39.Ткаченко П.І. Дитяча хірургічна стоматологія. Амбулаторний прийом: [навч. посібник для студентів стомат. факультету вищих мед. закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів] / П.І. Ткаченко, С.О. Білоконь, О.В. Гуржій та ін. - Полтава: АСМІ, 2011. - 102с.
- 40.Ткаченко П.І. Гострі одонтогенні процеси щелепно-лицевої ділянки в дітей (періостит, остеомієліт, лімфаденіт): навч. посібник для студентів стомат. факультету вищих мед. закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів / П.І. Ткаченко - Львів: Компакт-ЛВ, 2006. - 104с.
- 41.Хорошилкіна Ф.Я. Ортодонтия. Дефекты зубов, зубных рядов, аномалии прикуса, морфофункциональные нарушения в челюстно-лицевой области и их комплексное лечение / Ф.Я. Хорошилкіна - М.: ООО «Медицинское информационное агенство», 2006. - 544 с.:ил.
- 42.Цветкова Л.А. Заболевания слизистой оболочки полости рта / Л.А. Цветкова, С.Д. Арютюнов, Л.В. Петрова, Ю.Н. Перламутров - Москва.: МЕДпресс-информ, 2006. - 201с.
- 43.Шинкевич В.І., Кайдашев І.П. Карієс зубів: навчальний посібник / В.І. Шинкевич, І.П. Кайдашев - Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – 98 с.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Основний стоматологічний інструментарій та устаткування. Анатомічна будова тимчасових і постійних зубів.
2. Препарування та пломбування каріозних порожнин в тимчасових і постійних зубах у дітей.
3. Основні напрямки профілактики карієсу зубів. Загальні та місцеві карієсогенні чинники. Ендогенна та екзогенна профілактика карієсу. Засоби та методи, оцінка ефективності.
4. Особливості перебігу, діагностики та лікування карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей. Профілактика карієсу у дітей. Складання плану профілактики для пацієнтів в залежності від інтенсивності карієсу.
5. Сучасні пломбувальні матеріали, їх характеристика та вибір в практиці дитячої терапевтичної стоматології.
6. Клініка, діагностика та диференційна діагностика пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей.
7. Вибір методу лікування в залежності від стадії розвитку зуба та форми пульпіту. Консервативний, вітальні та девітальні методи лікування: показання, методика виконання, можливі ускладнення та їх попередження.
8. Клініка, діагностика та диференційна діагностика періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей.
9. Сучасний ендодонтичний інструментарій, особливості ендодонтичних втручань в тимчасових зубах і постійних зубах із несформованим коренем.
10. Пломбувальні матеріали для кореневих каналів. Класифікація, показання до застосування. Особливості використання в клініці дитячої стоматології.
11. Знеболювання щелепно-лицевої ділянки у дітей. Методики проведення, основні препарати, що використовуються, механізми дії, взаємодія з лікарем алергологом в умовах обтяженого алергологічного анамнезу.
12. Медикаментозний сон, покази та протипокази до застосування, наслідки проведення у дітей різного віку.
13. Невідкладні стани в дитячій стоматології. Особливості надання невідкладної допомоги дітям.
14. Особливості обстеження зубощелепної системи за наявності патології пародонту.
15. Захворювання пародонту у дітей. Пародонтит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика.
16. Основні принципи лікування пародонту у дітей. Вибір лікарських засобів.
17. Захворювання пародонту у дітей. Пародонтальний синдром. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика. Основні принципи лікування. Вибір лікарських засобів.
18. Диференційна діагностика захворювань слизової оболонки порожнини рота у дітей (вірусної, бактеріальної, грибової, алергічної природи та при соматичних захворюваннях).
19. Основні принципи лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота у дітей (вірусної, бактеріальної, грибової, алергічної природи та при соматичних захворюваннях).
20. Гострий одонтогенний та неодонтогенний періостит щелеп у дітей.
21. Хронічний одонтогенний та неодонтогенний періостит щелеп у дітей.
22. Гострий одонтогенний та неодонтогенний остеомієліт щелеп у дітей.
23. Хронічний одонтогенний та неодонтогенний остеомієліт щелеп у дітей.
24. Гострі та хронічні запальні захворювання скронево-нижньощелепного суглоба у дітей.
25. Запальні одонтогенні кісти щелеп від тимчасових та постійних зубів.

26. Гострі та хронічні одонтогенні лімфаденіти щелепно-лицевої ділянки.
27. Гострі та хронічні неодонтогенні лімфаденіти щелепно-лицевої ділянки.
28. Диференційна діагностика лімфаденітів, як самостійних захворювань та лімфаденітів при злоякісних пухлинах ЩЛД у дітей.
29. Запальні захворювання м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей: етіологія, патогенез, клініка, диференційна діагностика
30. Лікування запальні захворювання м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей.
31. Гострі та хронічні захворювання слинних залоз у дітей
32. Травматичні пошкодження м'яких тканин. Опіки, відмороження: етіологія, патогенез, диференційна діагностика
33. Травматичні пошкодження м'яких тканин. Опіки, відмороження: особливості клінічної картини і лікування у дітей.
34. Травматичні пошкодження зубів та кісток щелепно-лицевої ділянки у дітей: етіологія, патогенез, диференційна діагностика
35. Травматичні пошкодження зубів та кісток щелепно-лицевої ділянки у дітей: особливості клінічної картини і лікування у дітей.
36. Пухлини та пухлиноподібні утворення м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей: етіологія, патогенез, диференційна діагностика
37. Пухлини та пухлиноподібні утворення м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей: особливості клінічної картини і лікування у дітей.
38. Злоякісні пухлини тканин ЩЛД у дітей: етіологія, патогенез, диференційна діагностика
39. Злоякісні пухлини тканин ЩЛД у дітей: особливості клінічної картини і лікування у дітей.
40. Вроджені вади розвитку ЩЛД. Незрошення губи: етіологія, патогенез, диференційна діагностика
41. Вроджені вади розвитку ЩЛД. Незрошення губи: особливості клінічної картини і лікування.
42. Незрошення піднебіння: етіологія, патогенез, диференційна діагностика
43. Незрошення піднебіння: особливості клінічної картини і лікування.
44. Короткі вуздечки губ та язика: етіологія, патогенез, диференційна діагностика, особливості клінічної картини і лікування.
45. Мілкий присінок: етіологія, патогенез, диференційна діагностика, особливості клінічної картини і лікування.
46. Етапи розвитку зубощелепного апарату. Морфофункціональна характеристика тимчасового, змішаного та постійного прикусу.
47. Фізіологічні та патологічні види прикусів.
48. Клінічні та антропометричні методи обстеження дітей із зубощелепними аномаліями і деформаціями.
49. Методи дослідження мовної, жувальної та дихальної функції. Шкідливі звички, їх профілактика.
50. Фотометрія в ортодонтії. Рентгенологічні методи обстеження, телерентгенографія.
51. Класифікації зубощелепно-лицевих аномалій та деформацій.
52. Біомеханіка переміщення зубів при ортодонтичному лікуванні. Класифікація сил, що використовуються при ортодонтичному лікуванні.
53. Основні принципи лікування та профілактики зубощелепних аномалій та деформацій.
54. Класифікації ортодонтичної апаратури. Методи лікування ортодонтичних хворих.
55. Апаратурне лікування. Функціонально-направляюча апаратура.

56. Аномалії окремих зубів величини і форми, аномалії кількості зубів, надкомплектні зуби, аномалії прорізування зубів, аномалії положення зубів.
57. Аномалії зубних дуг.
58. Аномалії прикусу. Клініка, діагностика та комплексне лікування.
59. Дитяче зубне протезування. Знімні та незнімні конструкції, особливості виготовлення та використання.
60. Етіологія, патогенез, діагностика і профілактика природжених вад обличчя.
61. Дитяче зубне протезування. Покази, протипокази. Психологічна підготовка пацієнтів до протезування, реабілітація після протезування.
62. Дитяче зубне протезування та ортодонтична лабораторна техніка в умовах ранньої втрати тимчасових зубів. Утримувачі місця, різновиди, особливості використання знімних та незнімних апаратів.